

42

עצות זהב

ליקטנו עבורכם
42 עצות זהב
לחינוך ילדיכם
מהרה"ג רבי שלום
ארוש שליט"א

ברגע אחד התמוטטו כל תוכניותי.

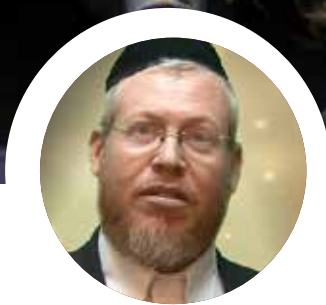
לא היה לי מושג איך אתמודד במצב חירום זה... בשובי ארצה פניתי למשרדו של ר' מנדל וינבר, והסברתי את הבעיה שניצבת בפנינו. "בוא", קרא ר' מנדל ברגע שהוברה לו המוצב, "בוא למכונית שלך! נלך לחפש מקום לישיבה שלך!"

/// עמוד 17

"לא משנה אם זה מאוורר חדש, סיגריה עם פילטר כפול, או פריגוט עם סיבי פרי, תמיד יהיה לזה פרסום צבעוני ומושקע

/// עמוד 10

אני השתקתי מפחד. לא ידעתי מה לומר...

הוא היה נראה מאוד מפחיד ואני מיה אברכצ'ק צנום שהפעם האחרונה ש'הלכתי מכות' עם מישהו היתה כשהייתי בגן בגיל שנתיים וחצי...

/// עמוד 7

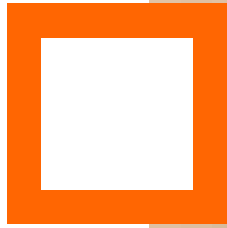

כשגדלנו קצת, הביא אבא מלמד הביתה.

המלמד נהג לחלק טבעות בייגל, והורה לנו להשחיל לתוכן את ידינו בכל זמן הלימוד. היום אני מבין את מטרתו - אם 'פרצו חלילה כוחות הק.ג.ב. לבית, יסבירו להם שכאן עוסקים במכירת בייגל.

שיחה מיוחדת על חינוך לתורה של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל

/// עמוד 2

**כשגדלנו קצת,
הביא אבא מלמד
הביתה. המלמד
נהג לחלק טבעות
בייגל, והורה לנו
להשחיל לתוכן
את ידינו בכל זמן
הלימוד. היום אני
מבין את מטרתו -
אם יפרצו חלילה
כוחות הק.ג.ב.
לבית, יסבירו להם
שכאן עוסקים
במכירת בייגל.**

שיחה מיוחדת על
חינוך לתורה של
הגאון רבי יעקב
אדלשטיין זצוק"ל

השיחה האחרונה

לקראת חג הפסח של שנת תשע"ז זכינו להתקבל במעונו של מרן הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל לשיחת-קודש, ימים מספר לפני שנפל למשכב וקולו נחלש כמעט לגמרי. בבוקרו של אותו יום, ניצבנו בפתח ביתו שברמת השרון וזכינו להיכנס אל הקודש פנימה. בכניסה לבית הייתה תלויה מודעה שהודיעה בצער, כי בשבוע זה - לא מתקיימת קבלת קהל בשל חולשתו של הרב. אבל אנחנו זכינו.

נכנסנו אל הקודש פנימה, הרב אכן היה חלוש מאד, אך תנועותיו זריזות ויעילות. באמצע השיחה הנדירה שבה זכינו, ביקש לקרוא לאחד מבני ביתו, אך בעדינות מידותיו - רצה למנוע מאיתנו את הטרחה, וקם בזריזות ממקומו לדבר עם הלה.

הרב זצ"ל נהג עמונו במאור פנים, כשהזמן הקצר שהוקצב לנו מראש הוכפל והושלש, ורק לאחר ברכות חמות - נפרדנו.

כשלושה שבועות לאחר מכן עבר הרב ניתוח מסובך במיתרי קולו. מאז - אבד כח דיבורו, ועד יומו האחרון השתמש בנייר וכלי כתיבה להעביר את מסריו.

בשורות הבאות נביא מעט מזעיר מאותה שיחה, ודבריו הם הם זיכרונו.

חיידר מחתרת לכל דבר

כששאלנו ממי קיבל הרב תורה בילדותו? ענה מרן זצ"ל: אבא זצ"ל לימד את אחי הג"ר גרשון שליט"א אותי את אותיות הא' ב', כשהיינו קטנים. כשגדלנו קצת, הביא אבא מלמד הביתה. ולמדנו עם חמישה ילדים נוספים. המלמד נהג לחלק טבעות בייגל לילדים, והורה לנו להשחיל לתוכן את ידינו בכל זמן הלימוד. היום אני מבין את מטרתו - אם יפרצו חלילה כוחות הק.ג.ב. לבית, יסבירו להם שכאן עוסקים במכירת בייגל. זה היה חיידר מחתרת לכל דבר, אבל את זה לא ידעתי אז. אני זוכר שלמדנו את פרשת בראשית, וכן את תחילת פרשת נח, עד הפסוק: "ויסגור אלוקים את התיבה". אז סגר המלמד את הספר, ואמר שיתר לא יבוא. אבא המשיך ללמוד אתנו, אך משגבר החוק של חינוך חובה - עברנו לשנתיים לביתו של קרוב משפחה. בתחילת ניסן תרצ"ד שבנו הביתה, לקראת עזיבתנו את רוסיה, ומיד קבע אתנו אבא חברותא במסכת בבא קמא.

חתי הגיע כבוד הרב לארץ ישראל?

בל"ג בעומר. החבילות שלנו היו בבטן הספינה, ולכל אחד הותר להחזיק תיק קטן לצרכים אישיים, במהלך ההפלגה בת השבועיים, במטנו האישי של אבא היו גמרא בבא קמא וחומש ויקרא, כך המשכנו ללמוד פרק מרובה...

הגעתם מיד לרמת השרון?

לא, לא היינו חברי מפלגות, כיון שעלינו באופן עצמאי, לכן לא קיבלנו דירות מהסוכנות, אלא היינו נעים ונדים. בסוף אותה שנה שכר אבא לול תרגוליים, שבעליו העמיד אותנו להשכרה לבני אדם, לא הבאנו עמנו ריהוט, אבל ארגוי התפוזים של בעל הבית היו לנו למיטות, לשולחן ולכיסאות. לאחר מכן העניק לנו שכן מיטות ישנות מברזל, מלאות פשפשים, היינו צריכים להבעיר פרימוס כדי לנטרל את המזיקים הללו.

אבל מה הטריד את אבא ביום הראשון לשהותנו ברמת השרון? כרך נוסף של בבא קמא. החבילות שלנו הגיעו ורק כעבור חודשיים במכולות, והיה קשה לשלושתנו ללמוד בכרך הבודד שהבאנו בתיק האישי. אבא שלח את אחי, רבי גרשון, לבקש רשות מגבאי בית הכנסת המקומי לקחת בהשאלה כרך בבא קמא. הסיפור עשה עלי רושם גדול; עוד לפני שדאג אבא לכיסאות לפני שחשב מה נאכל, הוא דאג שיהיה לנו במה ללמוד. כי לימוד תורה זה הדבר הראשון, לפני אוכל ולפני הכל. אני אומר תמיד לילדים ולבחורים צעירים: יש לכם גמרות, יש גם עם מי ללמוד - רק תלמדו...

היכן למדתם בשנים אלו?

היינו לומדים בחברותא עם האבא בבית! הרב מברסקי זצ"ל אמר לנו: לא יהיה לכם רבי טוב מהאבא... למדנו עם אבא שנים רבות; גמ' רש"י ותוס', רשב"א, ולאחר מכן רבי עקיבא איגר וחידושי רבי חיים הלוי מברסקי, עד שהגענו לגיל שמונה עשרה, אז למדנו בישיבת לומז'ה בפתח תקווה.

איך היה לכם 'ברען' ללמוד בתנאים קשים כאלו?

למדנו מאבא דבר אחד: כל זמן פנוי - מנצלים ללימוד. זה הושרש בנו מקטנות.

סיפורו של 'עץ המנורה'

במהלך השיחה הסביר מרן זצ"ל, מדוע צריך לעמול גם בחינוכם של הפעוטות:

האילן, כשהוא קטן, צעיר, אפשר לכפוף אותו לכיוון שרוצים. ענפים רכים - אפשר לעשות מהם איזו צורה שרוצים. כשהאילן זקן - אי אפשר... אלה שזוכרים את רמת השרון של פעם, ברחוב אוסישקין, לפני שסללו את הכביש הראשי שם - הרחוב היה מכורכר וחול. היה שם על יד הכביש בחצר אחת עץ גויאבות, שענפיו היו בדיוק כמו צורת המנורה של בית המקדש; באמצע - גזע עבה עולה ישר, משני הצדדים שלושה ענפים, ממש במפלס שווה - שלושה ענפים מימין, שלושה ענפים משמאל. אילו היה זה ממכת, היו אומרים שזו מנורה שאפשר להדליק בה. כמו מנורה של שבעה קנים, כך היה נראה העץ, ואני הכרתי את האדם שנתן לעץ צורה כזאת.

כשהעץ היה קטן, הוא קוצץ ענפים שגדלו בכיוונים אחרים, ומפתח ענפים בקווים הימניים והשמאליים לקו ישר ממש. אחרי שהיו לו כבר ששה ענפים כאלה בצדדים, הוא הצמיד לענף קרשים ארוכים, משני הצדדים שהענפים לא יסטו בצמיחה פראית מזרחה ומערבה, רק ימינה ושמאלה בקו ישר.

אני זוכר את הקרשים האלו, שהיו קשורים זמן רב. כך התעבו הענפים ונשארו בקו ישר. היה חסר לו ענף אחד, אז הוא לקח ענף ממקום אחר והרכיב אותו בתוך הגזע, וצמח ענף נוסף. כך היו לו בדיוק, בקו ישר, שלושה ענפים מימין ושלושה משמאל. כל זה אפשר היה לעשות רק כשהאילן היה צעיר. אילו לקחו אילן זקן - אי אפשר היה לעצבו כך.

את זה אומרת המשנה: "הלומד ילד למה הוא דומה? לדיו כתובה על נייר חדש"; כשהוא צעיר - הוא חדש, כשכותבים על נייר חדש - הכתב חזק. "הלומד זקן למה הוא דומה? לדיו כתובה על נייר מוחוק"; כשהאדם מבוגר, קשה להשריש בליבו את הלימודים, זה כמו אילן - רק כשהוא צעיר, אפשר לכוון אותו לכל הכיוונים.

(מתוך שיחה למרווה לצמא גליון 26 תשע"ז)

**הורה שניגש
בצורה תקיפה
למורה של
הילדים שלו,
צריך נס
שהמורה יאהב
את ילדיו**

**ליקטנו עבורכם
42 עצות זהב
לחינוך ילדיכם
מהרה"ג רבי שלום
ארוש שליט"א**

יא.

ההורה צריך לעבוד על אותה נקודה שבה הוא רואה בעייה עם הילד.

י"ב.

תהיה מה שאתה רוצה שהילדים יהיו.

יג. הורה שניגש בצורה תקיפה לחורה של הילדים שלו, צריך נס שהמורה יאהב את ילדיו.

יד.

חינוך זה להביא את הילד לאהוב ולכבד ערכים אמיתיים כגון: אהבה ליושר, אהבה לאמת, אהבה לתורה, אהבה לבריות, אהבה לחסד, אמונת חכמים - זו הצלחה נפלאה בחינוכם.

טו.

לחנך פרושו לאהוב, לשמח, לחזק, לנחם ולעודד.

טז.

החינוך העיקרי לילדים - ללמד אותם אמונה, שילמדו לפנות אל ה' בכל מצב, ולהודות לו על כל דבר.

יז. כשילדים יודעים להכיר טובה זה סימן שההורים הצליחו בחינוך.

יח.

ילדים שגדלים בבית שיש בו אהבה בין ההורים, הם שמורים מההשפעות של הרחוב.

יט.

חינוך בעזרת סיפורים, הצגות ומשחקים היא הדרך המעולה ביותר.

כ.

עיקר החינוך שיראו את ההורים שמחים בחלקם

א.

אי אפשר לכתוב כללים ושיטות בחינוך כי כל ילד הוא עולם בפני עצמו. אבל כן אפשר לכתוב כללים על היסודות שקשורים לתיקון העצמי של ההורים, כמו אהבה, שמחה, סבלנות - שהם נכונים לכל ילד.

ב.

כל ילד הוא נשמה בפני עצמה ויש לו נסיון משלו.

ג.

חינוך, בראש ובראשונה, זה דוגמא אישית.

ד.

חינוך עומד על שני יסודות: "קשוט עצמך תחילה" ו"דברים היוצאים אל הלב נכנסים אל הלב".

ה.

דוגמא אישית של הורים שלא מרכלים חשובה מאד לחינוך הילדים.

ו. שלום בית זו הדוגמא האישית המועילה ביותר לחינוך הילדים!

ז.

חינוך זה נתינה. מה שיש לך אתה נותן לילד. יש לך אמונה, אהבת תורה, פה נקי, זה מה שאתה נותן לילד. אם להפך - להפך.

ח.

אי אפשר להעביר לילדים את מה שאין לך, אבל על ידי תפילה אפשר להשיג הכל.

ט.

ילדים לא מקבלים מוסר מההורים, אם הם לא מרגישים מהם אהבה.

י.

התורה אומרת (דברים ו): "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך" ורק אחר כך: "ושננתם לבניך", ללמדנו שרק את מה שהאדם שם על לבו תחילה, הוא יכול להעביר לילדיו.

אי אפשר להעביר לילדים את מה שאין לך, אבל על ידי תפילה אפשר להשיג הכל.

צריך סיעתא דשמיא, לדעת את הגישה הנכונה לכל ילד וילד.

כ"א

התנהגת בענוה. נשאת ונתת באמונה? שתקת בשעת מריבה? הכנסת אורחים? נתת צדקה? את הכל הילדים מפנימים.

כ"ב. כל טוב שיש אצלך יהיה גדול יותר אצל הילדים שלך.

כ"ג.

ילדים הם לא רובוטים. לא כל מה שנכון לזה, נכון גם לזה.

כ"ד.

צריך סיעתא דשמיא, לדעת את הגישה הנכונה לכל ילד וילד.

כ"ה.

צריך לתת לילד את ההרגשה שהוא מיוחד, ואת ההבנה שכל אחד מהאחים שלו מיוחד בפני עצמו.

כ"ו.

חשוב ביותר לפרגן לילדים בעת הצלחתם. כ"ז הבית זה החומה של הילד.

כ"ח.

אם אין לילד את העיקר: שלוה, שלום, חום, אהבה, יחס, הקשבה, הבנה וכדו' לא יעזרו כסף, חפצים יקרים, משחקים פינוקים וכדומה.

כ"ט.

כל ילד מביא איתו את שפע הפרנסה והברכה שלו.

ל.

כל הורה שיתפלל חמש דקות ביום על כל ילד - יראה את הצלחתם.

ל"א.

התשובה שההורים עושים משפיעה על ילדיהם.

ל"ב.

ילד שידוע לומר תודה רבה על כל דבר, הוא ילד מחונן.

ל"ג.

הילדים הם מראה מוגדלת של ההורים. המסרים שהילדים מקבלים מהדוגמא האישית חודרים עמוק ומשפיעים על התפתחותו הנפשית והרוחנית של הילד יותר מכל.

ל"ד.

ילד הוא לא רכוש של ההורה לעשות בו כרצונו, הוא פיקדון שהבורא הפקיד בידו לשמור ולעשות הכל לשלמותו והצלחתו.

ל"ה.

בלתי אפשרי שילדים קטנים ישבו בשקט, וזה טפשי מצד ההורים לדרוש דרישה לא מציאותית.

ל"ו.

ביותר צריכים זהירות עם ילדים בעת כישלונם, להגן עליהם ולעודדם.

ל"ז.

הילד הוא כמו דף ריק שההורה מכניס לתוכו רשמים.

ל"ח.

ילדים הם אחד הדברים שאצלם רואים בחוש שכשמשקיעים מקבלים בחזרה את ההשקעה ועוד יותר.

ל"ט.

צריך לא להעיר לילד בשעת קלקלתו, ודבר זה מעורר אצל הילד הערכה גדולה, שרואה שאביו שומר על כבודו, והוא עצמו מתעורר להרטה בלי שיגידו לו מילה! אסור בשום אופן לעשות ברוגז עם הילד

מ.

במקום לאסור על הילד להסתובב תוֹוץ חז אג שיהיה לו נעים בבית.

(לקט מתוך הספר א"ב של החיים)

**אני השתקתי מפחד.
לא ידעתי מה לומר, הוא
היה נראה מאוד מפחיד
ואני מה אני? אברכצ'יק
צנום שהפעם האחרונה
ש'הלכתי מכות' עם
מישהו היתה כשהייתי בגן
בגיל שנתיים וחצי...**

"התחלתי קצת לדבר איתו על המושגים שיש לו, איפה הוא נמצא בלימוד גמרא, כמה הוא יודע ומה צריך להשלים, והנה פתאום עלו דמעות בעיניו. "אני כבר כמה חודשים מנסה ללמוד גמרא, ולא מצליח", הוא אמר לי.

"אני יושב מול הדפים הענקיים האלו, רואה את כל השורות, כל מיני מילים לא מוכרות, שפה משונה, עם אותיות משונות מהצדדים, קצת למדתי לקרוא כתב רש"י אבל זה עדיין מאוד קשה לי."

"והכי גרוע, שאני בכלל לא מבין מי נגד מי. כל הזמן שאלה ועוד שאלה ועוד אחת, ואז פתאום תשובה שעונה על השאלה הראשונה ואחר כך שאלה על התשובה. אני מתבלבל לגמרי. מה הולך כאן? מה המטרה? לאיפה אנחנו מנסים לחתור?"

"כשהוא סיים את דבריו", מספר הרב ידלר, הדמעות כבר לא היו רק בעיניו. הוא ממש בכה בדמעות שלישי. "הרגעתי אותך, נחמתי אותך ואמרתי לך שהקושי מאוד מובן."

תפקידים שונים.

"אני נמצא כאן כבר 17 שנה בערך", מספר הרב ידלר לאחר שאנחנו מבקשים לשמוע ממנו על ימי הבראשית ועל הצעדים בהם התקדם בפעילות בארגון.

"הייתי אז בערך שנה אחרי החתונה והרב אליעזר הילמן, שכבר אז היה פעיל בכיר, הציע לי להצטרף לארגון 'אחינו' וללמוד מדי יום עם תלמיד בישיבה לצעירים מתחזקים. לתת שעה אחת ביום כדי לקרב אותו ולאפשר לו לצעוד את הצעדים הראשונים שלו בישיבה.

"החלטתי לנסות, מה יכול להיות? זאת בוודאי זכות גדולה, והרי מדובר בלימוד לכל דבר ועניין. אז אני קצת אוותר על השאיפות שלי להתקדם, כדי לתת שעה ביום לצעיר שיוכל גם הוא להתקדם.

"שיבצו אותי בישיבת 'שערי ציון' בני ברק. הגעתי לישיבה ופגשתי את התלמיד שלי. בחור בן 16 וחצי, שנראה בעל תשובה 'רוק' יחסית.

**הרה"ג ר' אהרן ידלר, מבכירי
הפעילים ב'אחינו' מספר על ימי
הבראשית בארגון, על הבריון
עם הכיפה הלבנה, ועל החדר של
משפחת נורי בישיבת 'נזר יהושע'.**

ישראל וייס

הרב אהרן ידלר הוא אחד הפעילים הבולטים בארגון 'אחינו', זרוע הקירוב של 'דרשו'. מדי שבוע הוא פוקד מדרשיות בכמה וכמה ערים ברחבי הארץ, מבקר בבתי ספר ופוגש תלמידי כיתות ח' שצריכים דרבון ועידוד כדי להירשם ללימודי המשך בישיבה, מטייל בין ישיבות לצעירים מתחזקים ובודק מה מצבם של הנערים שהוא עצמו שיבץ בישיבות הללו, וכל זה בנוסף ללימודיו בכלל ולפעילות שהוא עושה בארגון 'דרשו' בשלל

"אחרי שעה וחצי של שכנוע, קמה האמא של הבחור ואמרה לי 'הרב אהרן, אני לא מוכנה שתיקח את הבן שלי לישיבה לבד. יש לי עוד שני ילדים יותר גדולים ואני רוצה שתיקח אותם יחד איתו... שגם הם ילמדו תורה בישיבה'."

התורה' ברעננה ועל 'וולפסון' בהרצליה. המשמעות היא שאני צריך לבקר בכיתות ח', יש שם כמאה תלמידים ואני צריך להכיר את כולם, לזהות את הפוטנציאל הגלום בכל אחד מהם, ופשוט לייצר אווירה בכתה שתגרום להם לרצות ללכת לישיבה. "זה מאוד מורכב, חלק מהילדים לא רוצים ישיבה, חלקם כן רוצים אבל ההורים לא מוכנים. צריך לשחק איתם, לבלות איתם בהפסקות, וגם לעשות ביקורי בית ולדבר על לב ההורים.

"אני לא אשכח את ביקור הבית הראשון שעשיתי. זה היה בפתח תקוה, אצל משפחת נורי. היה להם ילד בכתה ח', שרצה ללכת לישיבה, אבל ההורים לא הסכימו. הם טענו שבלי תעודת בגרות הוא לא יוכל להצליח בחיים, והוא חייב ללמוד לימודי חול. 'לימוד תורה זה טוב', הם אישרו את דברי, 'אבל הוא יכול ללמוד קצת בערב. לא צריך להקדיש את כל היום'."

"הגעתי לשם עם כל המוטיבציה, תיארתי להם בצבעים חיים כמה מאושרים חיי של מי שלמד בישיבה, כמה מסכנים הם עמי הארצות שלא למדו בישיבה וכל פעם שהם מתיישרים בשיעור תורה הם לא מצליחים להגיע לקצב של בוגרי הישיבות. לעומת זאת, מי שלמד בישיבה והשתפשף חזק, יכול בקלות לאחר מכן לעשות השלמות בגרויות ולהצליח בעסקים פי כמה וכמה מבני גילו שלמדו בתיכון..."

"אחרי שעה וחצי של שכנוע, קמה האמא של הבחור ואמרה לי 'הרב אהרן, אני לא מוכנה שתיקח את הבן שלי לישיבה לבד. יש לי עוד שני ילדים יותר גדולים ואני רוצה שתיקח אותם יחד איתו... שגם הם ילמדו תורה בישיבה'."

"לקחתי אותם לישיבת 'נור יהושע' נתנו להם חדר בפנימיה, לשלושת האחים, ועל דלת החדר היה כתוב 'משפחת נורי'..."

"במסגרת הפעילות היתה לי התלבטות מאוד גדולה", מספר הרב ידלר. "היה לי תלמיד אחד שהבנתי שאותו לא נצליח לשלוח ללימודים בישיבה. ההורים שלו לא מפסיקים לדבר על תעודת בגרות תעודת בגרות. לא מוכנים לשמוע שום דבר אחר. הם עמדו לשלוח אותו לתיכון חילוני, והמשמעות היא שכל ההשקעה שהשקיעו בו עד כה ח', תרד לטמיון. הילד לא ישרוד אפילו שבועיים עם כפה על הראש..."

"היתה לי אפשרות לשכנע אותם לשלוח אותו לתיכון דתי, מעין 'ישיבה תיכונית'. זה לא משהו שאנחנו היינו רוצים מלכתחילה, אבל זה עדיף על בית ספר חילוני."

"מצד שני, אם אני אשכנע אותו, יגידו ילדים נוספים בכתה, סליחה, ללמוד

"זה כמו שאתה מגיע למדינה זרה", אמרתי לו, "אתה לא מבין את השפה והתרבות, אבל אם תשקיע מספיק, יום אחד תראה שאתה קם בבוקר, מדבר בשפה המקומית, מתחבר מצוין לתרבות, יודע איך להתנהג במקום הזה ואיך לפנות לאנשים. פתאום תרגיש שאתה חלק מהמקום."

"כך גם בלימוד הגמרא. זה עניין של השקעה ומאמץ, אבל גם עניין של זמן. אי אפשר להיכנס לעניינים בתוך שבועיים ולרצות להיות כמו מישהו שלמד גמרא מגיל שמונה. זה לוקח זמן להיכנס לזה."

"תיארתי לו את השתלשלות הדורות, את מעמד הר סיני, את המקום של התנאים, איפה האמוראים נמצאים בסדר הזה, מי הם מפרשי התלמוד העיקריים. נתתי

קצת חיבור רגשי לתורה. שיבין כמה היא קדושה, כמה אנחנו צריכים לשמוח על הזכות שיש לנו ללמוד בה. מלאכי השרת התנגדו, לא רצו לתת לנו את התורה. רצו להשאיר אותה בשמים. הקב"ה אמר למשה שיענה להם תשובה, המלאכים כמעט שרפו אותו בהבל פיהם וכו'. זה לא סתם איזה טקסט ישן ומצהיב חלילה, זאת תורת חיים שנכתבה על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו..."

"עכשיו כבר היתה מוטיבציה, אבל המיומנות והיכולת ללמוד עוד היתה ממנו והלאה. לאט לאט התקדמנו צעד אחרי צעד, עד שאחרי תקופה התחלתי לראות פירות. הוא התחיל להבין מהר יותר, התחיל לומר סברות, לשאלות שאלות נכונות. זה מילא אותי סיפוק אדיר!"

"כשהרב הילמן הציע לי לקחת עוד תלמיד, בישיבת 'אור גאון', כבר לא היססתי. אחר כך הגיע עוד תלמיד, עד שהחלטתי שאני עוצר בשעתיים וחצי ליום שאני מקדיש לנושא של קירוב רחוקים, ובשאר השעות למדתי בסדרים רגילים כמו כל אברך כולל רגיל."

"הגיע שלב שהרב הילמן סיים את עבודתו כרכז פרויקט 'ליווי המשך בישיבות', בעיר בני ברק, והציע לי לקחת את התפקיד במקומו. נכנסתי לזה עם כל הכוח, הקדשתי שעות רבות ביום, הסתובבתי בישיבות שמעתי את הבחורים בדקתי מה מציק להם, מה קשה להם, שיבצתי להם אברכים, והשקעתי את כל הנשמה, כשלצדי כמובן צוות גדול מאוד של חונכים מבית 'אחינו', שפשוט עמדו לרשותי ושאותם שלחתי לכל הישיבות למתחזקים בעיר, כדי ללמוד עם הבחורים ולקדם אותם."

"עברו כמה שנים נוספות, ואז הנהלת 'אחינו' הציעה לי לנהל את 'פרויקט טורנטו' בשלושה בתי ספר תורניים שבהם למדו תלמידים מבתים לא חרדיים ובמקרים רבים מבתים שאינם שומרי מצוות."

"הייתי ממונה על בית הספר 'נתיבות משה' במושב קדימה, על 'סודי

"המשכתי את הדיון ההלכתי הכל המעניין, כל נער אמר את דעתו, אני ניהלתי את הדיון ביד רמה, ואני לא אכחיש שכל הזמן הגנבתי מבטים לאותו בריון, קיוויתי שהוא לא יכלה בי את זעמו. לשמחתי ראיתי שהוא קצת מתרכך, עד שנגמרה שעת הלימוד, הוא קם והלך הביתה, ואחריו צעד בנו בחשש גלוי..."

"ריחמתי על הילד, אבל זה לא חדש לנו. אנחנו מכירים מקרים כאלו שהורים מנסים למנוע מילדיהם לשבת בשיעורם, הם חוששים מפני חזרה בתשובה על כל המשתמע מכך, ולפעמים אפילו מפעילים אלימות כנגד מי שמקרב את בנם לתורה.

"שכחתי מהסיפור הזה. אחרי זמן רב ביקרתי שוב במדרשה, ראיתי את הנערים שם יושבים ולומדים בהתלהבות, אחד מהם למד עם אדם מבוגר, שלראשו היתה כיפה לבנה. שאלתי מי זה המבוגר הזה שלומד פה עם כל הנערים, והרב של המדרשה אומר לי: "תסתכל חזק, אולי תזהה אותו!"

"אכן, זה היה אותו בריון. התברר לי שאשתו שלחה אותו לחפש את הילד כי היא ידעה שהוא מתגנב בסתר ללמוד במדרשה אחרי שההורים אסרו עליו לעשות זאת. האבא הגיע זועם ורצה לכלות את זעמו בילד וברב שמלמד אותו, אבל כשהצעתי לו לשבת הוא החליט לנסות.

"כשהוא חזר הביתה הוא אמר לאשתו, "אני חושב שאולי זה כן טוב לילד שישב שם. במקום לשחק בכדור הוא מפעיל את הראש, הוא נהנה שם, את צריכה לראות את האושר של כל הנערים שם, הם פשוט נהנים ללמוד וזה כיף להם. למה שנמנע את זה מהילד אם זה מה שהוא רוצה וזה מה שמביא לו אושר?"

"לא עברו ימים מרובים והאבא החליט לבוא ולטעום בעצמו פעם נוספת את טעמו של לימוד התורה, הציץ ונפגע, ובתוך זמן לא רב חזר בתשובה שלמה יחד עם בנו, ועם כל המשפחה."

אברכצ'יק צנום שהפעם האחרונה ש'הלכתי מכות' עם מישהו היתה כשהייתי בגן בגיל שנתיים וחצי...

"בלעתי את הרוק שהצטבר בפי מרוב פחד, חייכתי אליו חיוך עקום, ואמרתי לו: "בוא, שים כיפה ושב כאן, תראה בעצמך מה אני עושה עם הילדים האלו".

"הוא השתתק, לקח כיפה מהקופסה שעמדה בצד ונועדה לשמש את תלמידי המדרשה, והתיישב בצד בעיניים רושפות.

"המשכתי את הדיון ההלכתי המעניין, כל נער אמר את דעתו, אני ניהלתי את הדיון ביד רמה, ואני לא אכחיש שכל הזמן הגנבתי מבטים לאותו בריון, קיוויתי שהוא לא יכלה בי את זעמו. לשמחתי ראיתי שהוא קצת מתרכך, עד שנגמרה שעת הלימוד, הוא קם והלך הביתה, ואחריו צעד בנו בחשש גלוי...

"ריחמתי על הילד, אבל זה לא חדש לנו. אנחנו מכירים מקרים כאלו שהורים מנסים למנוע מילדיהם לשבת בשיעורם, הם חוששים מפני חזרה בתשובה על כל המשתמע מכך, ולפעמים אפילו מפעילים אלימות כנגד מי שמקרב את בנם לתורה.

"שכחתי מהסיפור הזה. אחרי זמן רב ביקרתי שוב במדרשה, ראיתי את הנערים שם יושבים ולומדים בהתלהבות, אחד מהם למד עם אדם מבוגר, שלראשו היתה כיפה לבנה. שאלתי מי זה המבוגר הזה שלומד פה עם כל הנערים, והרב של המדרשה אומר לי: "תסתכל חזק, אולי תזהה אותו!"

"אכן, זה היה אותו בריון. התברר לי שאשתו שלחה אותו לחפש את הילד כי היא ידעה שהוא מתגנב בסתר ללמוד במדרשה אחרי שההורים אסרו עליו לעשות זאת. האבא הגיע זועם ורצה לכלות את זעמו בילד וברב שמלמד אותו, אבל כשהצעתי לו לשבת הוא החליט לנסות.

"כשהוא חזר הביתה הוא אמר לאשתו, "אני חושב שאולי זה כן טוב לילד שישב שם. במקום לשחק בכדור הוא מפעיל את הראש, הוא נהנה שם, את צריכה לראות את האושר של כל הנערים שם, הם פשוט נהנים ללמוד וזה כיף להם. למה שנמנע את זה מהילד אם זה מה שהוא רוצה וזה מה שמביא לו אושר?"

"לא עברו ימים מרובים והאבא החליט לבוא ולטעום בעצמו פעם נוספת את טעמו של לימוד התורה, הציץ ונפגע, ובתוך זמן לא רב חזר בתשובה שלמה יחד עם בנו, ועם כל המשפחה."

בישיבה תיכונית זה בסדר? אז גם אנחנו רוצים!

"מה עושים? זאת היתה בעיה רצינית, וניגשתי למרן הגרי"מ לפקוביץ זצ"ל, ששמע את הצדדים ופסק לי שאני צריך לשכנע בשנת הלימודים רק ללכת לישיבה חרדית, ובימים האחרונים של השנה, אם לא הצלחתי לשכנע את האחרים בסתר ובחשאי ללכת לפחות לישיבה תיכונית, כך לא נפגע באווירה של הליכה כללית לישיבה חרדית.

"כיום אני משקיע בעיקר במדרשיות נוער, זה תפקיד שאני עושה בשש השנים האחרונות. אנחנו מסתובבים במדרשיות, בכל הארץ, מאתרים את הבחורים שכבר בשלים להיכנס לישיבה, נותנים עוד קצת עבודה, קצת שכנוע והסברה, וככה מכניסים המוני בחורים לישיבה.

"השיטה שלנו היום היא בעיקר ללמוד איתם גמרא. ככה מרן הגרא"ל שטיינמן הדרך אותנו. הוא אמר לנו לא לנהל ויכוחים באמונה, לא להסביר כמה היהדות חשובה וכמה צריך לשמור מצוות. כלום. ללמוד איתם גמרא, ללמוד המפקיד, הכונס, ארבעה אבות, והמאור שבה יחזרים למוטב. ואכן אנחנו רואים את זה פעם אחר פעם, כל בחור שנכנס ללימוד הגמרא בצורה רצינית ועקבית, בתוך חצי שנה, או לכל היותר שבעה ודשים, כבר לומד בישיבה.

"בהקשר זה אני רוצה לספר סיפור מופלא שאירע עמי לפני שנים אחדות. רב של מדרשה ב'כפר יונה' הזמין אותי לשאת דברים בפני הצעירים הלומדים שם.

"הגעתי, ובמקום לנסות לשכנע אותם כמה חשוב לשמור שבת וללכת לישיבה וכו', פשוט הצגתי בפניהם חידה הלכתית סבוכה. אחד אמר סברא, השני אמר סברא הפוכה, הם התחילו להתווכח, בא השישי והציע דרך נוספת, נהיה שם בלאגן...

"פתאום נכנס למקום איש גבה קומה, כתפיים רחבות, זרועותיו נפוחות משרירים והפרצוף שלו זועף. זועף מאוד!

"כל הנערים השתתקו והסתכלו עליו בחשש. אחד מהם ממש רעד מפחד, לאחר מכן התברר לי שזה הבן של אותו בריון.

"הוא דפק על השולחן ושאל, "מה אתם עושים פה?" אף אחד לא ענה לו. הוא התקרב אלי ושאל בזעם: "מה אתה עושה פה עם הילדים האלו?"

"אני השתתקתי מפחד. לא ידעתי מה לומר, הוא היה נראה מאוד מפחיד ואני מה אני?

**"לא משנה אם
זה מאוורר חדש,
סיגריה עם פילטר
כפול, או פריגוט
עם סיבי פרי, תמיד
יהיה לזה פרסום
צבעוני ומושקע,
אבל כשגבאי רוצה
להודיע על שיעור
חדש בבית הכנסת
הוא תולה דף A4
שחור לבן, שנכתב
בכתב 'אריאל'
בתוכנת וורד... והוא
מתפלא שאף אחד
לא שם לב למודעה"**

בשיעור.

"אז למה שכל אחד ייאבק לבד? למה שלא נאחד כוחות ונעבוד בשיתוף פעולה? אנחנו יכולים ללמוד זה מזה, לפעול זה לצד זה, ביחד. אם הארגון של חסידי צאנו מפרסם לפני תחילתה של כל מסכת ב'דף היומי' קמפיין מדהים שמעורר את הסקרנות והחשק ללמוד את המסכת הבאה למה שהמודעות האלו לא יתפרסמו גם בבעלזא או בביאלא? אם לארגון של סאטמאר יש רעיון יפה איך לעודד אברכים לבוא לבית המדרש כל ערב, למה שהרעיון הזה לא ישמש גם את הגבאי של רחמסטריווקא?..."

מה קרה פתאום שהחלטת לפתוח את הארגון? קמת ביום בהיר ואמרת שאתה רוצה לאחד את כל הקהילות? איך הגעת לזה?

"האמת שזה קרה ממש באופן של סייעתא דשמיא שהעניינים התגלגלו כך בלי שתכננתי, ומעשה שהיה כך היה. אני גרתי במשך כמה שנים בחיפה, ושם הייתי ממונה בשטיבל הבעלזאי על הנושא מטעם ארגון 'גדיל תורה' בבעלזא, שפועל כבר שנים רבות ללא הפוגה כדי להרבות פעלים לתורה ולעודד אברכים ללמוד כל יום בבית המדרש עם חברותא או בשיעור.

"בלי שום קשר, פעל בק"ק צאנו ארגון מקביל, 'ועד קביעת עתים לתורה דחסידי צאנו', בראשותו של הרה"ח ר' משה בורד, שהוא אדם פעלתן בצורה יוצאת דופן.

הרב בורד הגה רעיון מבריק, לרתום את האברכים ללימוד 'דף היומי', עם תחילתה של מסכת חדשה. כל פעם שמתחילים מסכת זאת הזדמנות, אנשים אוהבים ללמוד מסכת שלמה, והרב בורד פשוט התחיל לייצר כל פעם סיסמאות ורעיונות, ממש קמפיין פרסומי מושקע וצבעוני על דפי כרומו ענקיים, בכל בתי הכנסת של צאנו."

למה רק בצאנו?

"ראו את זה אחד מחסידי בעלזא והתקנא. הוא פנה לארגון 'גדיל תורה' ובפיו טענה. למה שלא נעשה כך גם בבעלזא? מנהלי 'גדיל תורה' שמענו את הטענה והסכימו איתה. פנו להרב בורד וניסו לבדוק איך הוא עושה את זה כדי ללמוד קצת מהניסיון שלו, אבל הוא נהג בנו בעין טובה ואמר לנו שמאחר והוא ממילא כבר משקיע במודעות, בעיצוב ובקריאטיב, אין לו שום התנגדות שאנחנו ניקח את אותן מודעות, ופשוט נחליף את הלוגו. במקום הלוגו של הארגון של צאנו, נכניס את הלוגו של הארגון של בעלזא. וא." "ראו את המודעות האלו בקהילות נוספות, והתחילו לגשש אולי גם הם יכולים לקבל, וכך התחיל להיווצר קשר בין כמה קהילות בודדות. אני הייתי מעורב והחלטתי להרים את הכפפה ולהפוך את זה ליוזמה נרחבת יותר. פתחתי רשימת תפוצה במייל עם כתובות של כמה קהילות, ובכל

הרה"ח ר' אהרן כהן מספר על מאחורי הקלעים של פעילות ארגון 'קהילות לתורה' המאגד עשרות ארגונים קהילתיים, שהמכנה המשותף שלהם, להרבות שיעורי תורה בכל קהילה וקהילה

ישראל וייס

קוראים לו הרה"ח ר' אהרן כהן, אברך צעיר חסיד בעלזא, וכשפגשתי אותו לא העלית על דעתי שהוא מנהל מערכת מסועפת של דרבון ללימוד תורה בקהילות חסידיות רבות. אז אם עדיין לא שמעתם, אחד הארגונים המעניינים שקמו בשנים האחרונות בציבור החרדי הוא ארגון 'קהילות לתורה'. ארגון זה פועל כארגון גג הכולל ביחד עשרות ארגונים קהילתיים. המכנה המשותף של כל הארגונים הללו זאת המטרה שאליה הם חותרים, להרבות שיעורי תורה ולומדי וקובעי התורה, בכל קהילה וקהילה.

"מאז ומתמיד ידוע המושג של קביעות עתים לתורה", אומר הרה"ח ר' אהרן כהן מייסד ומנהל 'קהילות לתורה'. "בשנים עברו, אנשים היו מסיימים את עבודתם בדרך כלל בשעות אחר הצהריים המוקדמות, חוזרים הביתה, נחים קצת ולאחר מכן יוצאים לבית הכנסת למנוחה וערבית כמו גם לקביעת עתים לתורה.

"בדורות האחרונים הסדר הזה קצת השתבש", מוסיף הרב כהן. "רוב האנשים עובדים שעות רבות יותר, חוזרים הביתה עייפים, וכשנמצאים בבית צריך לעזור יותר כי עקרת הבית במקרים רבים גם היא עובדת במשך היום.

"כשכבר כן נשאר שעה או שתיים פנויות, יש הרבה תעסוקה ופיתויים בתוך הבית, אם זה עיתונים או כלים טכנולוגיים, כבר לא משעמם בבית כמו פעם. כדי לצאת לבית הכנסת וללמוד, צריך להתאמץ, לזנוח את מה שיש בבית ולצאת החוצה כדי ללמוד תורה.

"כדי להתמודד עם המצב הזה אנחנו צריכים לתת משקל נגד, אנחנו צריכים למשוך את האברכים שיבואו לבית הכנסת ללמוד בזמנם הפנוי, או לפחות בחלקו. אי אפשר להשאיר את המצב כמו שהוא ולתת לכל אברך לנהל את המאבק הזה בכוחות עצמו. וכאן מגיע תפקידו של גבאי בית המדרש או רב הקהילה, בכל מקום יש את האיש שאמור להיות ממונה על הנושא הזה.

"ואכן בקהילות רבות הוקמו ארגונים מקומיים שעשו עבודה נפלאה, הקימו שיעורים, עזרו למעוניינים לקבוע חברותות בשעות הנוחות להם ועוד ועוד.

"אבל כל קהילה עבדה באופן עצמאי, וכל גבאי צבר ניסיון לעצמו ולא כל כך שיתף בניסיון שלו אנשים אחרים.

"בדיוק בוואקום הזה נכנס ארגון 'קהילות לתורה'. אנחנו בעצם מאגדים קהילות רבות יחד, ומספר הקהילות כל הזמן הולך ומתרחב ב"ה.

"אני תמיד אומר שהרי לכולנו יש אותו יצר הרע שמנסה לגרום לנו שלא לשבת וללמוד, ולכולנו יש את אותו יצר טוב שמפציר בנו להתגבר על היצר הרע וללמוד למרות כל המפריעים והמניעות. המלחמה היא אותה מלחמה בין אם אתה חסיד תולדות אהרן או חסיד סקווירא, ליטאי, ספרדי, או אמריקאי או ישראלי.

"גם המערכה המנוהלת בכל בית מדרש כדי להרבות לומדים היא אותה מערכה. בכל הקהילות מתמודדים הבעלי בתים עם הקשיים שהזכרתי מקודם. כולם עובדים קשה, לכולם יש מהלעשות בבית, לכולם קשה לקום בערב ולעזוב את הבית לשהאו שעתים כדי ללמוד עם חברותא או לשבת

פעם הרב בורד היה שולח לנו את המודעות שלו, ואני הייתי מעביר כולם, לכל אחד עם הלוגו שלו. בהמשך התחלתי להעסיק גם גרפיקאי שמראש מכניס לכל קהילה את הלוגו שלה וכך בעצם אני חוסך להם את הצורך לפנות כל אחד לגרפיקאי ולסדר את המודעה שתתאים לקהילה שלו.

"אחר כך חשבתי לעצמי שהשיטה הזאת מתאימה כשלומדים מסכתות קטנות בש"ס, פעם בחודש או חודשיים יש קמפיין ללימוד מסכת חדשה. אבל מה קורה כשלומדים מסכת שבת? או מסכת בבא בתרא? זה חצי שנה של לימוד. חצי שנה לא יהיה שום קמפיין? ובכלל, מה יעשו אלו שלא לומדים 'דף היומי' להם לא מגיע להתחזק בעניין החשוב?

"וכך אחר אסיפה ראשונה מסוגה בה ישבו ששה נציגי קהילות יחד החלטנו לצאת עם סדר מתוכנן של כל שבוע שני. וכך אחר שזכיתי גם לקבל ברכת הקודש הנלהבת של מו"ר כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א יצאנו לדרך עם מודעות פרסום כל שבועיים, בכל פעם מודעות צבעוניות, מושקעות, עם רעיונות יפים, ממש כמו פרסומת מסחרית.

"בדור שלנו הציבור רגיל לראות פרסומות צבעוניות ומושקעות לכל דבר. מאוורר חדש, מפה לשולחן, עגלה לתינוק, תחליף חלב, בייגלה עם שומשום, סיגריה עם פילטר כפול, פריגוט עם סיבי פרי, גרנולה עם חמוציות, ומיץ לימון סחוט טבעי. לכל דבר יש פרסום, וכל פרסומת מגיעה לאחר חשיבה של מומחים בפסיכולוגיית המונים, אנשים שיושבים וחושבים ומתכננים ומשקיעים בדיק איזה צבע, ואיך ייראה הלוגו, וכמה שורות של טקסט ואיזה גופן, ומה התמונה שתופיע לצד המוצר שאותו הם רוצים לשווק.

"אבל כשגבאי רוצה להודיע על שיעור חדש שנפתח בבית הכנסת הוא תולה דף 4A שחור לבן, שנכתב בכתב 'אריאל' בוורד... אחר כך הוא מתפלא שאף אחד לא שם לב למודעה".

לפחות אותו הדבר

"הפרסום חייב להיות לפחות, ואני אומר לפחות כי זה צריך להיות לא פחות מפרסום של כיסא של משקה כזה או אחר! לפחות. התורה הם סם החיים, זה הדבר הכי חשוב בעולם, איך אפשר שלא לכבד אותה עם פרסום ראוי לכל שיעור, לכל מסכתא חדשה שנלמדת?".

יש באמת היענות של כל הקהילות, או שלא לכולם זה מתאים?

"האמת היא שזה מתחלק לשני חלקים. יש הרבה קהילות הנמצאים כולנו יחד בקשר בקבוצת מייל פעילה בה כל אחד משתף את החברים את הפעילויות הנעשים כסדר בקהילתו וכך כל אחד שואב רעיונות והשראה, ויש קהילות שגם נהנים מהעבודה בשיתוף פעולה כמו רעיון המודעות שהוזכר, כשברוך השם כיום כבר מעל עשרים קהילות מקבלים כסדר את המודעות תמורת תשלום-סמלי ומעבירים על

תגובות נלהבות מקרב הלומדים החדשים לצד הוותיקים. אכן, ישנים קהילות בעיקר בחוץ לארץ שלא מתאים להם מודעות בלשון קודש, ויש עוד כל מיני סיבות שגורמות לקהילות לרצות לעבוד דווקא באופן עצמאי, כשלכל קהילה יש את הניואנסים שלה, אבל כאמור ברוך השם גם הקהילות הללו נמצאות בקשר איתנו ואנחנו עובדים בשיתוף פעולה של 'קנאת סופרים תרבה תורה' כל הקהילות ביחד.

אמנם, מדגיש הרב כהן עיקר המאמץ ואף הסיפוק נמצא בקרב כעשר קהילות שזכו לפתוח ולייסד בשנתיים האחרונות ארגון-פעיל בקהילותם, דבר שעשה מהפכה של ממש בכל קהילה לכשעצמה בכל עניין לימוד התורה.

"זאת ועוד, לפני שנתיים זכינו לפריצת דרך גדולה מאוד, כשהודות לארגון 'דרשו', זכינו לארגן אסיפה שלישית בו השתתפו למעלה מעשרים נציגי קהילות, ומאז התחזק הקשר עוד יותר עם קהילות נוספות, כשכאמור, כל קהילה מוסיפה לכולם בלימוד זה מזה בדרכי הפעולה והעבודה.

אתם עובדים רק עם קהילות חסידיות?

"אפשר לומר שבעיקר עם קהילות חסידיות. לא כי אנחנו לא רוצים לצרף קהילות אחרות חלילה, אלא כי כך זה התגלגל מטבע הדברים, אבל לשמחתי הגדולה דווקא בתקופה האחרונה התחברה אלינו קהילה ליטאית אחת, כשאחד ממגידי השיעורים שם בבית הכנסת החליט להרים את הכפפה ולזכות עוד יהודים להתחבר ללימוד תורתנו הקדושה, כשבהחלט אני מאוד מקווה שבעקבותיה יבואו עוד קהילות רבות, ליטאיות, ספרדיות, וכל קהילה של יהודים שומרי תורה ומצוות מוזמנת להצטרף אלינו ולהיות שותפה ליוזמה ולרעיון. כי כמו שאמרתי, בסופו של דבר לכולנו יש את אותו יצר הרע ואת אותו יצר טוב, והמלחמה שלנו היא אותה המלחמה בין אם אתה הולך עם גרביים לבנות ובין אם יש לך עניבה...".

בעצם אתה טוען שהפרסום הזה עושה את כל המהפך? זה מה שמביא את הלומדים לבתי הכנסת? רק נשים מודעות ובית המדרש יתמלא מפה לפה?

"לא. בפירוש לא. ועל זה אנו חוזרים ומדגישים בכל שיחה ואסיפה. מבקש הרב כהן בנחרצות להעביר ולהבליט "הפרסום עוזר לייצר אווירה, בהחלט, אבל החלק העיקרי והחשוב ביותר זה הפנייה האישית לכל אברך. הגבאי צריך לגשת אליו, לטפוח לו על השכם ולומר לו 'נו ר' שמערה... מה אתה אומר, באיזה שעה מתאים לך שנסדר לך חברותא?

איזה לימוד אתה רוצה?"

"זה צריך לבוא בנחת, אנחנו לא בגן ילדים ובית הכנסת הקהילתי הוא לא 'שיבה קטנה' שאתה יכול או רוצה לכפות על אנשים ללמוד עם חברותא או לשבת בשיעור. בסך הכל מדובר באנשים מבוגרים שאחראים על עצמם ומחליטים לעצמם, אבל הפנייה הזאת, גם אם היא תיענה בשלילה בפעם הראשונה, היא מייצרת תהליך. האברך הזה שאמר לך שאין לו זמן והוא נורא עסוק והוא כבר ממילא לומד בבית כל יום, או שומע שיעור דף היומי באוטו, כשהוא רואה שהחברים שלו כן מתחילים למלא את בית המדרש ויש שעה שבה המקום מלא מפה לפה, הוא כבר מרגיש שהוא בעצם צריך להתאים את עצמו למקום, למה שהוא לא ילמד לפחות כמו שהוא עשוק לא פחות ממנו?"

"מעבר לכך, תעמולה זה לא רק סיסמאות אטרקטיביות וסלוגנים מחוכמים. תעמולה זה גם להוריד את זה לשפת המעשה. למשל, לאחרונה זכינו בעלזא בהוראת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לייסד ארגון מיוחד 'תלמודו בידו' שיעודה היא לדרבן ולסייע לקובעי העתים לתורה להוסיף בקודש ולזכות לידיעת הלימוד הן במסגרת מבחנים הן בשאלות-סיכום באמצעות הטלפון והמייל וכמובן בשיתוף פעולה פורה עם 'דרשו' ללומדי 'הדף היומי', וכמובן תכנית הדגל 'קניין ש"ס' וכדו'.. וכך לאחרונה אנו מפרסמים ראינות וסיפורי-חיים מאברכים שקובעים עיתים לתורה במסגרת הגיליון הדו-שבועי 'תלמודו בידו'. מראים לציבור, הנה, שמערל פרידמן, שכולכם מכירים, חלקכם למדו איתו ביחד בשיבה, כולנו יודעים שיש לו נגריה או בית דפוס או שהוא מנהל חברה הנסחרת בבורסה, לא משנה מה, כולנו יודעים שהוא עסוק מאוד ובכל זאת הוא מגיע כל יום לבית המדרש ללמוד שעה וחצי עם חברותא, והנה הוא זוכה להיבחן על כל מסת פסחים, אולי גם אתה יכול לזכות? זה 'הופך' לאנשים את הקישקעס', הם לא יכולים להישאר אדישים."

לכבד את לומדי התורה

"כך גם צריך אכן לתת יקר וגדולה לאברכים הלומדים והמסיימים. אחרי כל מבחן, מפרסמים בכל בתי המדרש של בעלזא את שמותיהם של הנבחנים. שכולם ידעו שהאברך הזה נבחן על בכל חודש על לימודו, ההוא נבחן על מסכת פסחים בחדא מחתא, וכן על זה הדרך. "רק בחג שבועות האחרון, כל מי שבא לבית המדרש הגדול בירושלים, ראה רשימה של בליעה"ר יותר מ-100 אברכים חסידי בעלזא שזכו להיבחן במסגרת 'קניין ש"ס' ב'דרשו', ולפני שבועות אחדים נבחנו כל אחד מהם על 450 דף גמרא! בנוסף שזה מייצר לאברכים הללו 'מחייב ומזכה'... זה גם מייצר 'קנאת סופרים' וגורמים לאברכים נוספים לרצות בכך, וגם מייצר תודעה של לימוד, חזרה, מבחנים, והתודעה הזאת היא הדבר החשוב ביותר, כי אנשים פועלים בהתאם לתודעה שלהם, מי שמחזיק מעצמו שומר שבת לא יחלל שבת לעולם, אבל מי שלא מגדיר את עצמו כשומר שבת, יהיו לו לכל אורך השבת ניסיונות קשים מאוד שוב ושוב. למה? כי הוא לא מסתובב עם תודעה עצמית של 'שומר שבת'... כך לגבי כל דבר, ויש תודעה של קהילה, כשהתודעה של הקהילה שלנו היא שכאן נבחנים ולומדים וחוזרים ומשנים ויודעים, זה חודר לעצמות, וזה גורם לצמיחתם של פירות נפלאים בסייעתא דשמיא."

ומה התגובות שאתה מקבל מהציבור?

"או... התגובות זה ההוכחה למה שאמרת. כשאנשים מחמיאים ומגיבים, וזה קורה כל הזמן, זה גם נותן לי דחיפה וגורם לי להחזיק מעמד ולהשתדל עוד ועוד. התגובות החשובות לי ביותר והמשמחות אותי ביותר, אלו התגובות של אנשים המשאירים הודעות במערכת הטלפונית של הארגון או אלו שפשוט מתקשרים ישירות ומעירים את סיפורם האישי, ועד כמה החיים שלהם השתנו לטובה ובאשר. כזה טלפון שקבלתי מאחד המחנכים המוכרים והמוערכים בקהילתנו הק' "שינית לי את החיים, אני כבר לומד מעל שלושים שנה 'דף היומי', אבל כזה מחזור אני לא זוכר, רק בחג הפסח, חזרתי על מעל חמישים דפי גמרא..." כזה טלפון מטעין אותך בדלק בוער להמשך הבערת והעברת הזכות לעוד ועוד יהודים... מציין הרב כהן בהתלהטות בוערת."

בזכות המאמץ של ערב שבת

"אבל יש תגובות גם מהקהילה כולה וגם מאנשים מקהילות אחרות. אני כל הזמן מקבל ד"שים וזה מאוד משמח ונותן דרבון. "לפני שנתיים התקשר אלי יהודי מקהילה חשובה שיפר שהוא נקלע לקידוש בשבת באחד מבתי המדרש של בעלזא וראה את המודעות של 'קהילות לתורה' והתלהב. הוא התייעץ איתי ודיברנו הרבה מאוד זמן, עד שלבסוף אחר שנכנס למו"ר קיבל את ברכת הקודש וזכה לייסד ולפתוח ארגון הפועל כבר בקהילתם מעל שנתיים ברוב הצלחה... "סיפרתי על כך לגבאי של אותה בית מדרש בעלזא, והוא סיפר לי שבאותו ערב שבת הוא מאוד התלבט אם ללכת להדפיס את המודעה שהגיע במייל. הוא היה מאוד עסוק ולא היה לו זמן ללכת לבית הדפוס להדפיס מודעה צבעונית. הוא חשב לדחות את ההדפסה לאחר השבת, אבל אחר כך החליט להתאמץ ולרוץ לבית הדפוס, כדי שהמודעה תהיה תלויה בשבת, שאז זה יותר אפקטיבי ויותר חשיפה. ואכן זכה שבזכות אותו מאמץ עוד קהילה שלמה עוברת מהפכה תורנית, וכל זה בזכות אותו מאמץ של הגבאי העמוס והעסוק ביום שישי קצר של חודשי החורף..."

"כך גם מקרה שיהודי המתגורר במדינה מרוחקת, ראה את המודעות באחד מבתי המדרש, התקשר אלי ובא להיפגש איתי. ישבו זמן ממושך ודיברנו על הדרכים להוסיף פעלים לתורה ולעודד פתיחת חברותות ושיעורים ועוד."

"אותו יהודי חזר לקהילה שלו ורצה לתלות את המודעות שלנו. הגבאים שם התנגדו כי הם רצו שהמודעות תהייה בשפת המקום, והם אכן עושים מודעות משלהם, צבעוניות ומושקעות, הם מרבים פעלים לתורה בחסדי שמים, למרות שהם לא קשורים באופן רשמי עם 'קהילות לתורה'. ההתאגדות בארגון אחד חשובה לנו ותורמת לכל הקהילות החברות בארגון, אבל המטרה הסופית היא שיהודים ילמדו יותר תורה, וככל שהמטרה הזאת השוגה, כל השאר הרבה פחות חשוב..."

כל הרוצה יבוא ויטול! נציגי קהילה או העוסקים בעניין זה מוזמנים להצטרף לקבוצת עושי מצווה זו לזכות את הרבים בלימוד וידיעת התורה. לפרטים ולבירורים במייל המערכת: a0723707824@gmail.com

**8 השפות
ששלטתי בהן
היטב נעלמו כלא
היו. ללא דיבור.
ללא תורה. למה
לי חיים? הייתי
מבולבל ומפוחד,
מרן שר התורה
רבי חיים קניבסקי
שליט"א בירך
"העולם צריך
אותך ותצא מזה".**

**סיפור חיים מרתק
ופרקי חינוך
של הגאון
רבי דוד שאול
גרינפלד שליט"א**

מאת: יהושע לייבזון

לא קל לכותב למצוא כל שבוע חומר חדש, שיהיה גם מעניין ומרתק. והנה התגלגלה לידי עיתון 'יתד נאמן' מלפני כ-3 שנים ובו ראיון וסיפור חיים מרתק של הגאון רבי דוד שאול גרינפלד שליט"א מאלעד אז הנה הוא לפניכם.

במשך שנים ארוכות מילא הרב הגאון רבי דוד שאול גרינפלד שליט"א מאלעד שורה של תפקידים חינוכיים - בארץ ובשליחות בגולה. לצד זאת צעד במשכנות הרועים - גדולי ישראל וצוק"ל ויבדלחט"א, בין השאר כמחותנו של מרן הגראמ"מ שך וצוק"ל. גנזיו מלאים ברעיונות, לקחים וסיפורים. את חלקם

"אתם יודעים שהרב אלישיב אף פעם לא ישב ככה על הכסא כשהוא נשען אחורה? תמיד הוא ישב עם גב ישר, מתנדנד מעט, מוטה קדימה, דרוך כמו גיבור בשעת מלחמה

חרט בסדרת ספריו "בנאות דשא" על התורה. כאשר זכיתי ב'שנת שבתון' [שנת מנוחה לעובדי הוראה] באו אלי שני נכבדים מפתח תקווה וביקשו ממני שאנצל את השנה הפנויה לחנך בכתה. באיזה גיל הילדים? - 6. "מה פתאום!" נזעקתי. והם בשלהם: שמענו אודותיך דברים טובים מאמריקה... שם עבדתי בחינוך בעבר.

נכנסתי למרן הגראמ"מ שך זצוק"ל וסיפרתי לו על הענין שלא בא בחשבון, הרי אני רגיל ללמד בחורים מבוגרים. הוא השיב לי בכו הלשון: "ומה אתה חושב? כשאתה נותן שיעורים בפניב'ה הם לא 'צעירים'?" (כמובן ביחס לגדלותו בתורה) אלא מאי? החכמה והמבחן הוא איך להפוך את הקטנים לגדולים! תפקיד זה בדיוק אפשר גם לעשות עם ילד בן 6 - וזה מה שאני עושה בפניב'ה."

שמעתי לעצתי ובהמשך גיליתי שאני דווקא נהנה מכך! הרגשתי סיפוק עצום לקחת קטן ולהפוך אותו לגדול.

חיפשתי דרכים למשוך אותם, ולהפיק מתוך תוכם רצון להרבה יותר עד שרואייהם עמדו נדהמים נוכח התוצאות, ניחנתי בכישרון ציור ולפעמים הייתי מציג להם לפני השיעור ציור שתום וחתום. הם היו צריכים לשבור את הראש ולגלות מה טמון בציור, ואיך זה קשור לחומר הנלמד. בהמשך הוספתי עוד נקודה, קו או שרטוט לציור ולפתע נפתרה התעלומה. נגדיר זאת כך: הם הפכו לשותפים ביצירת החומר הנלמד, ולא מאזינים פאסיביים... פעם קיבלתי כיתה, והמורה של השנה הקודמת שלח לי את רשימת התלמידים עם 'תארים' שונים ו'סטיגמות' שהוצמדו לתלמידים: 'גאון', או להיפך - 'בלי ראש', 'יש להם הרבה כסף' וכדומה על זה הדרך... זה כאב לי מאוד. רציתי לקבל תלמידים חדשים, 'נייר חלק', שמעתה ואילך אפשר להתחיל לכתוב על ליבם רק דברים טובים.

ביום הראשון ללימודים נכנסתי לכיתה. כדרכי לא ישבת על מקומי אלא הסתובבתי בין השולחנות ועקבתי אחר מעשה התלמידים. מחר מאד גילית שה'חלש ביותר' עסוק כל הזמן עם ניירות. באחד ה'פטרולים' שלי בכתה נעצרת לידי והוא מיהר להחביא את הדפים. ביקשתי ממנו להראות לי אותם, אך הוא פחד. התחייבתי שלא יאונה לו כל רע, והוא מסר לי חבילת ציורים יפים. עובתי אותו והודעתי בקול: התחלנו סוגיה חדשה, עם המון פריטים מישוהו פה צריך לצייר לנו עץ יפה עם הפרטים - מי פה יודע לצייר? כולם נענו בשלילה וכאשר פניתי אליו הסמיק עד תנוכי אוזניו. אבל לא עזר לו כלום: מחר אני רוצה ציור יפה שמסכם את כל הסוגיה! מסכן אבא שלו נאלץ לשבת איתו עד שתיים בלילה, ללמוד את כל הגמרא ולצייר הכל... אבל למחרת בבוקר הוא הגיע עם יצירה מרהיבת עין. זה שינה את מעמדו החברתי ברגע אחד. הוא כבר לא היה ה'חלש ביותר'. מאז הוא מצא את דרכו בלימוד, וכיום הינו מרביץ תורה בירושלים!

עברתם נס רפואי לא פשוט ...

מעשה שהיה כך היה. ערב הושענא-רבה הינו יום לא פשוט במשפחתנו. אבי ז"ל נפטר ביום זה בגיל 58 בלבד. וכעבור 20 שנה נפטרה אמנו ע"ה באותו בית חולים, באותה מחלקה ובאותו יום בדיוק!

לפני כעשור שימשתי כשואל ומשיב בישיבה ב'סט. לואיס'. בערב הושענא-רבה עברתי לפני העמוד לרגל היארצייט, ובערב מסרתי שיעור. הדברים היו מסודרים במוחי כהרגלי,

אך למרבה הפלא התחלתי את שיעור 'הגמרא במסכת... אהה... אהה...' לא הצלחתי להמשיך. ניסיתי מכיון אחר: "נאמר ב... ולא הולך. זיעה קרה שטפה אותי והרגשתי רע. מעולם לא אירע לי כדבר הזה. ראש הישיבה ניגש אלי בחפזה: "איך חש בטוב? אומין רופא! אשתי לקחה אותי לסוכה בחצר, ואמרת שוב ושוב שאני מרגיש "שמשוהו קורה לי בראש".

בתוך דקות הגיע אמבולנס. אושפזתי בבית חולים. משמים שלחו לי רופא יהודי, דובר עברית, שכיהן כראש המחלקה הניורולוגית. "עברת אירוע מוחי קשה" ידע אותי "אירוע שרבים אינם שורדים אותו, אך חיך ניצל".

כאשר אשתי נכנסה לחדר כבר איבדתי את כח הדיבור. החרדה אחזה בה. 8 השפות ששלטתי בהן היטב נעלמו כלא היו. איבדתי כל טעם לחיות. ללא דיבור. ללא תורה. למה לי חיים? הייתי מבולבל ומפוחד, לא רציתי לשתף פעולה. טוב לי מותי מחיי. אך ידעתי כי יהודי שקיבל את נשמתו מבורא עולם לא יכול לעשות בה כרצונו.

לפני שפרופ' כהן שחרר אותי, יעץ לנו לחזור הביתה וללמוד מחדש עברית - השפה היחידה שהבנתי מעט. הוא הוסיף: אין הרבה מה לעשות. אתה אמור לנוח ולהינות מהחיים שקיבלת במתנה.

"אהה!" צחקתי במרירות. "להנות מהחיים" בלי ללמוד?!... בהמשך עברתי בדיקות שונות וטיפולים מסובכים. בחסדי השם השתתפתי בקבוצת מחקר שהתבצע ב'תא לחץ'. אקצר אומר: מי שעמד בראש המחקר הודיע לי: המח שלך יפתח בעוד שלושה שבועות.

אני, למעשה הייתי שקוע ב'יאוש. רעייתי הוכיחה אותי להתחזק באמונה, והיא באמת האמינה לאורך כל הדרך שאחזור לקדמותי.

מורי ורבי עוד מימי בחרותי, הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל ביקר אצלי ושאל אם 'קריאת שמע' אני יודע לומר. רעייתי נענעה ראשה לשלילה, והסבירה בדמעות שהיא מניחה לי תפילין. הוא בירך אותי שאזכה לסיים את כל חלקי "בנאות דשא"... מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי שלי"א בירך: "העולם צריך אותך ותצא מזה". מורי ורבי הגאון רבי שריה דבליצקי זצ"ל בירך שאחזור לדבר כאחד האדם.

נו, אם גדולי הדור אומרים - מי אני שאחלוק עליהם?... אכן התקדמתי בצורה ניסית ו"מה אשיב להשם כל תגמולוהי עלי - כוס ישועות אשא ובשם השם אקרא!"

דומה שפרק השליחויות בחו"ל המרתק ביותר בחייכם מתרחש בברזיל, איך זה התחיל?

ברזיל. אהה!... מדובר בחורים שהגיעו מאירופה. דור ראשון או שני לניצולי שואה שביקשו להתנתק מכל העבר הכואב. הזמינו אותם לשמוע שיעור, זה היה על הפרשה הנוכחית פרשת נח, שיעור שבנוי רובו-ככולו על סיפורים מעניינים. הם התמוגגו מנחת. השיעור שהיה אמור להמשך כעשרים דקות, נמתח על פני כשעתיים...

סיימתי את השיעור והסברתי להם שאני צריך את הילדים שלהם, את דור ההמשך! הישיבה הוקמה אז הרחק משאון-הכרך, סמוך לג'ונגל. הזמנו את ההורים להגיע יחד עם ילדיהם להירשם לישיבה החדשה. הם הגיעו בהמוניהם,

אולי 70 צעירים מלווים באבות, אמהות וסבתות. הם התעניינו אודות תוכנית הלימודים. כאשר שמענו שרוב השעות - ובעיקר האיכותיות שבהן - יוקדשו ללימוד תורה נדחמו והחלו להשמיע קולות של שלילה.

הבנתי עם המוח לא נצטת. חייבים את הלב. הוצאנו את כולם החוצה, לאוויר הפסגות. שלפתי קלרינט והתחלתי לנגן ניגונים יהודיים נוגים ומשמחים מה'שטעטל'. הלבבות נפתחו והתלמידים נרשמו...

מה סיפרתם להם על פרשת נח כפי שצייתתם?

מי המבול מכונים בישעי' (נד, ט) "מי נח" - מה פשר דבר שנקרא על שמו של אותו צדיק? אומר הזוהר הק' על שלא התפלל על דורו. ועלינו להבין, הכיצד נתלה חיסרון כזה בצדיק - ומה מהותו של החיסרון? וכי לא היה אכפת לו מבני דורו חלילה?

באחד ממסעותי בדרום אמריקה, העזתי לבקר בשמורה אינדיאנית אותנטית נידחת שבצפון ברזיל. מקום שרגל אדם נורמלי כמעט לא דורכת שם. ראיתי למולי מבנה פרימיטיבי מחומר כשעל דלתותיו הגסות והגדולות חרוט סמל 'מגן דוד'. שאלתי את אחד הילידים: האם ידוע להם למה משמש מבנה זה? השיב לי שכל מה שידוע לו הוא שאחת לשבוע באים לכאן אנשים ומתפללים חבושים כיפה לראשם.

סיפור נוסף: חיפשנו מקום מתאים להקים כולל, באחד מהרי הנופש של ריו דה ז'ניירו שבברזיל. יצאנו אני, ועוד מספר אברכים, ונתקלנו ביהודי מקומי שלא ידע עד היום כי העולם היהודי חי וקיים מאז השואה! עד כדי כך שבתו בת השש עשרה מעולם לא יצאה את פתח ביתה מחשש להשפעת הסביבה הנכרית. היא שמרה על צניעות למופת ככל בת בגורת סמינר חרדי בני ברק! בסייעתא דשמיא נשלחה לסמינר בירושלים, ושם מצאה את זיווגה בן תורה למופת.

היריעה קצרה מהכיל עד לאיזה מחוזות ומצבים נידחים הגיעו עם ישראל בגלות. והנה, מידי יום אנו משבחים את הקב"ה במילותיו של דוד המלך "נדחי ישראל יכנס" וזה אכן שבח עצום, איום ונורא, כי עם ישראל הופך בחורים הנידחים ביותר!

לאחר השבח הנורא הזה מוסיף דוד המלך שבח נוסף: "הרופא לשבורי לב" הקב"ה הוא הפסיכולוג הטוב שלנו! והאמת, ביחס לשבח הגרנדיוזי של קיבוץ נדחי ישראל דומה ש'מחשב לעצבותם' זה ושבח קטן יותר. אתמהא.

פעם נכחתי בטקס קבלת רופאים מומחים לבית חולים השרון. ידידי, שהיה רב בית החולים, הזמין אותי לשם. במהלך הטקס קם אחד הרופאים, והסביר את מומחיותו הטכנית בהשתלת שיניים. באותה תקופה זה היה תחום חדשני והמפכני, שמעטים התמחו בו. הקהל הריע לו ממושכות.

לאחר נאומו התכבד שר הבריאות [פוליטיקאי שהבין ברפואה כמוני...] לשאת דברים. אבל הוא שכח או לא קלט, מה תחום מומחיותו של הרופא שדיבר לפניו. הרופא המובך הזכיר לו 'השתלת שיניים', תמה השר שלא קלט את העניין וכי בסתימת שיניים כבודו מתמחה? והוא התחיל לדבר על סתימת שיניים תחום שבו כמובן לא עסק מומחה אלא הותיר אותו לאסיסטנט שלו... אזי כיצד משבחים את הקב"ה בשבח גדול, ולאחר מכן בשבח קטן יותר?

נמשין. "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא" - ביליוני גלקסיות של כוכבים מפוזרים במרחב עצום של אין - סוף. אין אסטרונום שמכיר אפילו מעט מזעיר מן הכוכבים ברקיע, וודאי שלא מכיר את שמותיהם אף לא של חלק זעיר מן הכוכבים. ואילו הקב"ה לא רק סופר את הכוכבים אלא קורא להם בשמות. קריאת

שם פירושו עפ"י התכונה הפנימית שמאפיינת את הכוכב! האם יש שבח גדל מזה להביע עוצמת הקב"ה?

ומה השבח הבא ברשימה? "מעודד ענוים השם". הקב"ה הוא שוב הפסיכולוג הטוב שלנו! ואותה תמיחה עולה שוב: וכי שבח זה מטפס ועולה לאחור השבח הקודם הבלתי נתפס?

התשובה היא: גדלותו של הקב"ה מתבטאת דווקא בכך, שמרות שמצד אחד שבחיו בלתי נתפסים כלל וכלל. "נדחי ישראל יכנס", "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא", למרות זאת וביחד עם זאת הוא גם "הרופא לשבורי לב", "מעודד ענוים השם". זוהי גדלותו שעיסוקו בגבחי מרומים לא מסירה ממנו את המבט לצרת ושל העניו ושבור הלב! זו גם התשובה לגבי נח. נח היה צדיק נשגב אך לפום דרגא דיליה ציפו ממנו להשפיל את המבט גם למצבם הירוד של בני דורו. להתפלל עליהם, לנסות להציל...

זה סוד הגדלות. להידבק במידותיו של הקב"ה, גם כאשר אתה בבחינת "המגביהי לשבת" אל תחדל המשפילי לראות!

הרב הגאון רבי דוד שאול גרינפלד שליט"א הינו תלמיד חכם מן מרתק. חייו, מאז ומעולם, צבעוניים. מסתבר שזה התחיל כבר מברית המילה:

הסנדק שלו היה מרן ה'חזון איש' זצוק"ל. כאשר נשמעו המילים "ויקרא שמו בישראל דוד שאול" ניבטה מפניו הטהורות של מרן זצוק"ל אי-נוחות. אמי הבחינה בדבר, ומיד לאחר הברית ניגשה לשאול "צדיק!" [כך כינו אותו ותיקי העיר בימים ההם] מה רע בשם של התינוק? "הרגיע מרן החזון"א: יהיה בסדר! וכדומה מילים כאלו. ניגש אליו אדם אחר לברר את הדבר, ומרן החזון"א אמר שמובא בספרים לא לקרוא בצירוף השמות הלזה. ומה תקנתו? יעסוק בתורה כל ימי חייו - הוא ילמד תורה כל חייו ויהיה בסדר!

"מאז - הוא מספר - מצאתי את עצמי פעמים לא מעטות נאלץ להתמודד עם עצמי לחזור לסטנדר בלא חכמות. פעם חשף אותי ידיד לתעשיית היהלומים שם הרווחתי סכומים גדולים בזמן קצר. ברור שזה מסייע לשלוות הנפש לתורה, אבל תורה עצמה מה תהא עליה?... בהמשך הקמתי תזמורת לניגון באירועים - וזה אמנם היה בהוראת מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל - אך שוב מצאי את עצמי באותה תהיה של תורה מה תהא עליה?"

במשך שנים ארוכות מילא שורה של משרות תורניות ותפקידים חינוכיים, בארץ ובשליחות בכמה ארצות בגולה. כתוצאה מכך הצטברו אצלו חידושים אותם תכנן להדפיס: "התכנית המקורית שלי היתה להוציא תחילה חידושים קצרים על סדר הדף. אך באותה תקופה התחלתי ללמוד בצרפת ועיתותי לא היו פנויים. בכל יום חמישי הייתי דורש בפניהם, אז רעייתי שתחי' דאגה להקליט - שלא בידעתי - את הדרשות. לאחר מכן דאגה שיכינו את החומר לדפוס, וכך בעצם 'הכריחה' אותי לקדם ולהוציא אותם לאור.

בליל שבת אחד נרדמתי. לפנות בוקר חלמתי שאדם זקן ניצב מולי ואומר "בנאות דשא", "בנאות דשא", לא הבנתי ושאלתי: מה? למה? והוא השיב: אחר כך תבין. התעוררתי ושמתי לב שדש"א זה ראשי תיבות של שמותי הפרטיים: דוד שאול, ואילו נאות-דשא זה תרגום של שם משפחתי: גרינפלד. אז גם אם חלומות שווא ידברון, שם קולע לספר כבר היה לי..."

(מתוך יתד נאמן מוסף שבת קודש חשון תשע"ח)

לרכישת הספרים של
הגאון רבי דוד שאול גרינפלד שליט"א
בטלפון: 054-8406800

**ברגע אחד התמוטטו
כל תוכניותי.
לא היה לי מושג איך
אתמודד במצב חירום
זה... בשובי ארצה
פנית לי למשרדו של
ר' מנדל וינבך,
והסברתי את הבעיה
שניצבת בפנינו.
"בוא", קרא ר' מנדל
ברגע שהובהר לו
המצב, "בוא למכונית
שלך! נלך לחפש
מקום לישיבה שלך!"**

הגאון הרב
יהושע לייף שליט"א
שהקים את ישיבת
'נר יעקב' למתחזקים,
מספר על דמותו המופלאה
של ראש ישיבת 'אור שמח'
הגאון רבי מנדל וינבך זצ"ל

גאון רבי מנדל וינבך ראש ישיבת 'אור שמח', היה תלמיד חכם משכמו ומעלה ומתנחך בחסד, הוא היה גם כותב מוכשר ופורח, ודברי הגותו הובעו מעל במות שונות.

הוא היה אחת הדמויות המובילות ביותר בתנועת התשובה. ישיבתו 'אור שמח' היתה מהראשונות, שרוב תלמידיה היו חוזרים בתשובה.

הרב וינבך התגורר במטרסדורף. בזמנו עדיין לא היה מקובל ומצוי שאנשים מאמריקה ומאנגליה מגיעים להשתקע בארץ. היה זה ר' מנדל, שזכה לחוות בהתפשטות מגמה זו ולהגיע: תלמידי חכמים, מנהיגי תורה ואברכים אמריקנים רבים נשאו אליו עיניים מעריצות, והוא עם אשתו החשובה, הרבנית שיינדל וינבך, עזרו בהקמת קהילת דוברי האנגלית הראשונה בירושלים.

לראשונה פגשתיו במשרדו כשישיבת אור שמח ביקשה להרחיב את צוות הרבנים שלה, ואף אני הלכתי להתראיין... בסיום הריאיון הזמין אותי ר' מנדל בחום להצטרף לצוות הישיבה, אולם אחרי התייעצות עם רבותי החלטתי להישאר בכולל לעת ההיא.

במפגשי הקצר עמו, טעמתי מחמימותו ומשיטות החינוך שלו. הרגשתי שגם הוא מצידו מעריך אותי, ויעודד אותי בכל החלטה שאבחר.

עד כמה מגיעה חמימותו גיליתי רק בשנים מאוחרות יותר, כאשר הקמתי את ישיבת 'נר יעקב':

ההחלטה להקים את הישיבה התקבלה בסביבות חודש סיון, ונראה היה לי שכבר מאוחר מידי לאסוף תלמידים עד תחילת זמן אלול. אולם בעידוד הרב שך ור' בייניש פינקל נסעתי לארצות הברית למסע 'גיוס תלמידים', ובעקבותיו נרשמו בסיעתא דשמיא לישיבה ארבעה עשר בחורים לזמן אלול הקרוב.

שכרתי בשכונת הר נוף בית מדרש ודירה שתשמש לפנימיה, והכל היה מוכן לקראת השנה החדשה.

שבועיים לפני פתיחת הזמן שהיתי בארצות הברית, ולפתע התקשר אלי ראש הכולל שבבית מדרשו התעתדנו ללמוד, ולתדהמתי המוחלטת, הודיע שהוא מצטער מאוד, אך ישיבה אחרת שהשתמשה בבית המדרש בעבר, מבקשת לחדש את הלימוד בו שוב, והיא קודמת לנו.

ברגע אחד התמוטטו כל תוכניותי. לא היה לי מושג איך אתמווד במצב חירום זה...

בשובי ארצה פניתי למשרדו של ר' מנדל וינבך, והסברתי את הבעיה שניצבת בפנינו.

"בוא", קרא ר' מנדל ברגע שהובהר לו המצב, "בוא למכונית שלך!"

"לאן נלך?"

"נלך לחפש מקום לישיבה שלך!"

זו היתה התנהגות שהתאימה לר' מנדל: מעשיות ופעלנות - הוא היה אומר ועושה!

התחלנו לנסוע ברחבי שכונת ירושלים ולתור אחרי מקום אפשרי. לא היו לנו כתובות ולא מספרי

טלפונים. ר' מנדל יצא מנקודת מוצא של "בוא נלך ונראה". בוא נדפוק על הדלת הזו, בוא ננסה בבית המדרש הזה. סקרנו כל שכונה מקצה לקצה. לכל אורך הדרך היה ר' מנדל שותפי למשימת החיפוש. המטרה שלי היתה גם שלו. הוא היה מוכן לעשות כל מה שביכולתו כדי לעזור לישיבה מתחילה בצעדיה הראשונים...

כאשר ראה שמאמצינו אינם נושאים פרי, הציע רעיון אחר: בוא לחפש בסביבות ישיבת 'אור שמח'. ניסינו לעשות גם כעצתו זו, אך גם הפעם לא הוכתרו מאמצינו הצלחה. לבסוף הציע ר' מנדל שנפנה לידיד הטוב, ר' נחום איזנשטיין, שהקים לא מכבר בית כנסת חדש בשכונת מעלות דפנה ונבקש את עזרתו. כיום ברוך ה', התושבים בשכונה הם בעיקר משפחות אברכים צעירות, אך בימים אלה היו רוב תושבי השכונה חילוניים. בפאתי השכונה, סמוך לישיבת אור שמח, הקים ידידי ר' נחום איזנשטיין בית כנסת קטן. והוא בטוב ליבו נתן מיד את הסכמתו להקים שם את הישיבה. חיפשנו בקרבת מקום שתי דירות - אחת לפנימיה והשניה לחדרי שיעורים ובסיעתא דשמיא מצאנו, לפתע היינו שוב על המפה...

עם פתיחת ישיבתי חנן אותי ה' בשני מורי דרך מנוסים ואכפתיים: ר' מנדל וינבך ור' נטע שילר, גם הוא מראשי ישיבת אור שמח. הם דאגו לישיבה כאילו היא סניף של ישיבתם: הם עזרו לי גם בנושאים הכספיים, חשו אחריות כלפי הישיבה ופעלו ככל יכולתם לסייע להצלחתה, ואפילו הרשו לנו לקבל אוכל ממטבחם!

הם לא היו חייבים לי דבר, ובכל זאת יצאו מגדרם למעני פעם אחרי פעם, משום שהאמינו בחזון שלנו ורצו להרבות כבוד שמים בכל דרך אפשרית. בזכות שני מחנכים דגולים אלה צלחתי את חבלי פתיחתה של ישיבת נר יעקב.

לעולם לא אשכח כיצד זיזו אותי ר' מנדל להיכנס למכוניתו והצטרף לסיוור המפרך בחיפוש מקום לישיבה שלא היה לו שום קשר אליה. היה זה הביטוי המועשי ביותר של חסד.

בנוסף לכך התייתמתי מאבי זמן קצר לפני כן וחשתי יתום, והעובדה שיש מי שנושא עמי בעול הישיבה הוסיפה לתחושה שהוא דואג לי כאב לבנו, והביאה נוחם ללבי.

הודות לסמיכות הישיבה לאור שמח, מאותו יום ואילך, ובמיוחד בשנה הראשונה, הייתי נכנס אל ר' מנדל בקביעות. תמיד היה מזמין אותי למשרדו ומתעניין בנינוחות בכל פרט קטן כגדול, הקושר בבחורי הישיבה, בהתפתחות הישיבה ובהתנהלותה. תמיד העניק לי תחושת נוחות והרגשת חברות, על אף פער השנים בינינו ולמרות העובדה שהוא היה איש חינוך מנוסה ומוכר, ואילו אני הייתי טירון בשדה החינוך.

ר' מנדל חלק אתי מחשבות, רעיונות וחידושים בתחום החינוך, תמיד התפעלתי מהמקוריות שלו. הערצתי בכל לבי את האופן שבו פיתח ללא הרף את

**עם פתיחת
ישיבתי חנן
אותי ה'
בשני מורי
דרך מנוסים
ואכפתיים: ר'
מנדל וינבך ור'
נטע שילר, גם
הוא מראשי
ישיבת אור
שמח. הם דאגו
לישיבה כאילו
היא סניף
של ישיבתם:
הם עזרו לי
גם בנושאים
הכספיים,
חשו אחריות
כלפי הישיבה
ופעלו ככל
יכולתם לסייע
להצלחתה,
ואפילו הרשו
לנו לקבל אוכל
ממטבחם!**

שיטות החינוך הייחודיות שלו ומצא חידושים מרעננים.

בפשטות - מצאתי תלמיד חכם ומחנך דגול להיוועץ בו. מצאתי יד.

הקשר בינינו היה קרוב כל כך, עד שר' מנדל השתתף בכל השמחות המשפחתיות שלנו. הייתי מכבד אותו בברכה תחת חופות ילדיי, כי הוא היה לי מורה, מדריך ודוד אהוב.

אחרי שיחת הפתיחה הראשונית שמסר ר' מנדל, נוצרה מסורת, שלפיה בדרך כלל בחודש אלול ולפעמים בעשרת ימי תשובה, נושא הוא דברים בפני בחורי הישיבה. היתה לו יכולת לפנות לכל קהל בדרך הקרובה ביותר לליבו ולעולמו; סגנונו הקולח, הידידותי והחביב היה כסות למסריו רבי העוצמה, הוא היה מדבר על חשיבות החודש, ומדריך כיצד לחזור בתשובה הלכה למעשה. בשיחתו המפורסמת על הווידוי, היה שואל: "מדוע אנו מכים על ליבנו בשעת אמירת הווידוי?" ומיד הסביר: "הכאתנו על הלב, מבטאת את הבנתנו, שהאחריות למעשים מוטלת רק עלינו". כל תלמיד בישיבה הכיר ואהב את השיחה הזו, כי היא הותירה על נשמתם רושם והעניקה שורשים בתודעתם.

בין אם דיבר אל תלמידי נר יעקב, ובין אם אל תלמידי ישיבה מפורסמת, ידע להרים או להוריד את רמת הדברים כפי הנדרש ולקרב כל נושא למאזינים.

בנושא קירוב רחוקים לא היה דומה לר' מנדל. היתה לו הבנה עמוקה ויכולת להתחבר אל יהודים תועים, והם מצידם אהבו אותו בלב ונפש. את הסיפור הבא שמעתי מכלי ראשון מפי אחד מבוגרי ישיבת אור שמח, סיפור זה מאיר את גישתו הייחודית של ר' מנדל, ומעיד כמאה עדים על תבונתו ביחסי בין אדם לחברו ובסדר העדיפויות הנכון בחיים.

יום אחד עמדו תלמידי הישיבה בתור לנטילת ידיים לפני ארוחת הצהרים. ביניהם היה תלמיד חדש ש"כרגע ירד מהמטוס". הוא לא ידע כמעט דבר, ובוודאי לא הכיר את הלכות נטילת ידיים, ובקושי ידע הוא מה זו בכלל 'הלכה'!

כשראה את כל התלמידים מצטופפים סביב

הבחורים ב'מוסד' חלקם היו יתומים משנות המלחמה שהיו זקוקים להרבה חום, עידוד ואהבה. ה'מוסד' כולו הופקד בידיו של אבא זצ"ל.

הכיר, ניסה לחכות את מעשיהם - הוא עמד בתור כמו כולם, וכשהגיע תורו הניח ידיו מתחת לזרם המים, אחר כך ניגב את ידיו, והיה בטוח שמילא את חובתו בהידור...

ברגע זה ניגש אליו אחד הבחורים הוותיקים, והחל לגעור בו בפומבי על בורותו:

"מה אתה עושה?" הוא צעק על הבחור החדש. "רצייתי לאכול לחם", ענה זה במבוכה.

"כך לא נוטלים ידיים! צריך לקחת את הנטלה, לשפוך את המים על הידיים, כמו שכתוב בהלכה, לא שופכים מים איך שרוצים! יש הלכות!"

בעל התשובה המסכן עמד נדהם מול השיעור המזורז בהלכות נטילת ידיים למזל, ברגע זה נכנס ר' מנדל אל החדר, והבין מיד את המתרחש.

הוא מיהר אל הבחור החדש ואמר לו באהבה: "תקשיב, עשית מצוין! מצוין! כשתהיה בישיבה עוד זמן מה, תלמד פרטים נוספים בהלכות נטילת ידיים, אבל כרגע אינך צריך לדאוג כלל. נהגת מצוין, לך תאכל".

לאחר מכן ניגשו התלמידים הוותיקים, שהיו עדים לחילופי הדברים, לראש הישיבה וביקש הסבר לדברים.

"הרב", הם אמרו, "איך אפשר לתת לו לשבת ולאכול בלי ליטול ידיים כהלכה. האם לא צריך להסביר לו, כדי שידע ליטול כראוי?"

"תלמידי היקרים", השיב ר' מנדל, "כאשר נמצאים בעיצומו של תהליך הכנסת תלמיד חדש, שמעולם לא ראה קיום הלכה ולא חווה דבר דומה, תחת כנפי השכינה, הלכות נטילת ידיים אינן הנושא שצריך ללמד אותו..."

והוא הסביר את ההנהגה הראויה והמועילה: "מה שהיה עליכם לשאול אותו", השתהה לרגע לתוספת הדגשה, "הן שאלות כמו: האם יש לו מקום לשבת, האם יש לו מה לאכול - זה השיעור שהייתם צריכים להעביר לו, זאת הדרך להביא אדם מתחת כנפי השכינה".

וכשראה שהם מבינים את המסר, סיכם: "בהמשך ילמד התלמיד איך בדיוק נוטלים ידיים. אך כעת חשוב בעיקר להראות לו חום, אהבה ופנים מסבירות".

כמה אופייני לר' מנדל.

כפי שאמר לתלמידיו - כשרוצים להביא אדם תחת כנפי השכינה, צריך לדעת כיצד נכון לעשות זאת.

ור' מנדל ידע!

(מתוך הספר 'בהיכלם')

פרק נוסף מהחוברת המיוחדת שמספקים לנו הצצה מבעד לחרכי קירותיו של בית היין הגדול מכולם הלא הוא הישיבה, אותם נערים נפלאים העוזבים את כל הבלי העולם הזה מאחור גוום ומשקיעים את מוחם ליבם ונפשם בתורה ובעבודת ה' טהורה, פרקים אלו נכתבו במקורם כחיבור המספק הדרכה בדרך העולה בית ה' לנער העומד בפתח בית היין - הישיבה, ומקיף את כל הנקודות בהם הוא יתקל במהלך הדרך, אך חיבור זה יכול לשמש ככלי עזר להרבה אחרים החפצים לעמוד על סודם של הדברים ועל פנימיות העניינים בין כתלי בית היין.

בית היין

פרק שלישי בסדרה.

הרב ישראל היימן על העולם הקסום של הישיבות הקדושות. פרקים מיוחדים מתוך הפעילות עם בחורים מתחזקים

עידו התרומם מהספסל והתמתח בהנאה הוא הרגיש איך כאילו זורם בתוכו סוג דם חדש... הרגשה אותה הוא לא הכיר מעולם, הוא סקר את בית המדרש המתרוקן ויצא לכיוון חדר האוכל. חדר האוכל קידם את פניו גועש ורועש, אלו דנים בסוגיא ואלו סתם בדיבורים על דא ועל הא, עידו ניסה למצוא מקום שקט לשבת ולאכול לעצמו כשלפתע נחתת עליו טפיחת שכם חברית, הוא הסתובב בהלה והופתע לראות את שמעון ידידו מאתמול, בוא תשב לידי יש מקום בשפע, למה אתה עומד ככה? בליבו הודה עידו לשמעון שהוציא אותו בטבעיות כזו מהמצב המביך והלך אחריו לספסל בצד חדר האוכל, סביב השולחן הדיון היה בעיצומו, הבחורים התווכחו בערנות על סברא מסוימת שנאמרה בשיעור וניסו לסתור אותה ולהביא לה ראיות, אלו סותרים ואלו נלחמים בעוז להביא ראיות מראיות שונות, עידו ניסה לאחוז ראש והתייאש עד מהרה, רק דבר אחד עידו הבין שהשיעור, מי שלא מסר אותו היה מעניין ומאתגר היום במיוחד, אחרי ארוחת צהריים הוא תפס את שמעון בדרך לפנימייה ושאל אותו על השיעור ומי שמסר אותו, מי מוסר את השיעור ומתי אולי גם אני יכול להצטרף, זה נשמע שמעניין לכם שמה... שמעון חייך, להצטרף לשיעור אני לא יודע אם תוכל בשלב זה, לא נראה לי שתבין משהו שם, אבל אני יכול להפנות אותך לשיעור הראשון המיועד לאלו שעכשיו מתחילים, שם מסביר הרב שמוסר את השיעור את הגמרא ונותן את היסודות הכלליים של הסוגיא הנלמדת, כמובן שאם אתה ממש מעוניין להיות חלק ולא סתם לבוא כמו אורח לרגע כדאי שתשב עם מישהו מחברי השיעור ותכין את החומר הנלמד קודם שתבוא מוכן ויהיה לך יותר קל, עידו לא ענה, תגיד, הוא פנה לשמעון אחרי דקה של מוחשבה שקטה, אתה יכול להסביר לי יותר את הנושא הזה, איך זה הולך הלימוד הזה של הגמרא, בהתחלה לומדים לבד ואז שיעור, אתה יודע כבר שאני אוהב להבין כל דבר שאני רואה...

איך אני מדבר איתו? מתן יחשוב שנהייתי דתי, עידו הצטמרר רק מלחשוב על זה, הוא ידע מה זה אומר ומה ידברו בשכונה וכל זה... זה לא פעם ראשונה שמישהו מהחבר'ה נהיה דתי והוא הכיר את הנוהל...

שמעון נענה לאתגר במהירות, הוא סימן לעידו והם פנו לחדר צדדי הישיבה, הנה, זה למשל חדר שיעורים, כאן ניתנים מידי יום שיעורים על החומר הנלמד, מה שאנחנו קוראים כאן 'הסוגיא', ובא אני אסביר לך קצת,

את התורה אנחנו לומדים כמו שבדאי כבר יצא לך לשמוע בצורה של מסורת, כלומר העברה מדור לדור מרוב לתלמיד, בצורה הזו אנחנו מבטיחים את המשך השלמות של התורה ואת ההעברה שלה הלאה בצורה נכונה וללא טעויות, ולכן חייבים שהשיטה והדרך איך להבין את התורה ולא יזוה מסקנות אפשר להגיע מכל סוגיא, כל אלו יהיו במסורת מרב לתלמיד, כי הרי אני מקבל מהרב שלי את הדרך בלימוד והוא קיבל את זה מהרב שלו שקיבל מהרב שלו וכן הלאה עד משה רבנו שקיבל מהאלוקים בעצמו בהר סיני, רק זה הדרך להבטיח את השלמות והמקוריות של התורה, כל סוגיא מצריכה הבנה לעומק מה השאלה ומה הכוונה בתשובה למה מביאה הגמרא את הריייה ומדוע בכלל צריך את הריייה הזו,

לימוד הסוגיא הוא 'פאזל' של הרבה חלקים שמתחברים להם לאט לאט עם ההתקדמות והצלילה לעומק הסוגיא, וזה מצריך כוונה, אי אפשר ללמוד את זה בלי הכוונה ממי שכבר מכיר את הסוגיא ויודע באופן כללי את הכיוון אילו צריך לחתור, מצד שני, אם יכניסו לך את הכל עם כפית לתוך הפה אף פעם לא תוכל ללמוד איך לומדים, בשביל לקבל את היכולת הזו של איך ללמוד ובשביל להגיע למצב שאתה תוכל בעתיד ללמוד סוגיא לבד ותבין מה הגמרא רוצה ומי נגד מי כאן, אתה חייב להתאמן בעצמך,

לכן הסדר הכי טוב הוא בצורה הזו, שקודם כל לומדים עם חבר את החומר אותו ילמדו בשיעור, זה מה שנקרא חברותא, ומנסים יחד 'לפצח' את הסוגיא, ללמוד לבד את כל החומר, בהתחלה זה קשה, אתה לא מבין מה רוצים ממך, מי אמר שזו השאלה ואיך אפשר להגיע להבנה מהו התרוץ, אבל בשביל זה ממש נועד השיעור, הרב בשיעור לומד עם כולם יחד את הגמרא כאילו מחדש, מה שנותן לך לעקוב ולראות אם אתה למדת נכון ולנסות לראות איפה היו הקטעים אותם פיספסת ולא למדת נכון, ואחר כך אם אתה חוזר על השיעור עם חברותא או לבד ומסכם את הסוגיא לפי מה שהרב הסביר בשיעור אתה יוצא עם דברים ברורים והרבה סיפוק בלב.

עידו הסתובב בחדות לעברו של שמעון, תגיד, הסיפוק הזה שאתם מדברים עליו כל הזמן, מה זה הדבר הזה? למה אתם מדברים על הלימוד כל הזמן במונחים של סיפוק, הנאה, כיף ללמוד, מה ההבדל בין הלימוד וההנאה ממנו להנאה מכל דבר אחר, אוכל, טיולים, או כל דבר אחר? היום למדתי עם חיים, הבן של ראש הישיבה, אתה מכיר אותו כן? אני לא יכול לאמר לך שלא נהנתי, היה ממש נחמד, אבל להגיד לי שזה יותר מדברים אחרים, נו, לא ראיית משהו מיוחד כל כך, זה הרגיש לי כמו טיול טוב או איזה ארוחה במסעדה יוקרתית, לא משהו שנפלתי מהרגליים ממנו,

תגיד עידו, כמה סוגי יין אתה מכיר? שמעון שינה נושא בחדות,

עידו לא הבין מה הוא רוצה, מה קשור לכאן יין עכשיו?

כבר, שמעון דחק בו, נו, כמה סוגי יין אתה מכיר? אתה מבין בזה?

הו, עידו חייך בחוס, זה כבר תחום הבית שלו, אני מבין מאד ביין, יש קברנה סובניון יש סנובוזה יש קרינאן, מרלו, מלא סוגים, הוא ירה בצורות את השמות המסובכים, שאני ידריך אותך איפה קונים יין טוב?

לא, שמעון הצטחק, אני לא שותה, לא אוהב יין בכלל, אבל תגיד, מה ההבדל בין כל הסוגים שהזכרת כאן?

עכשיו עידו הצטחק במבוכה, מה אתה מתקיל אותי, אני לא יינן, כל יין זה עולם אחר, לכל זן של יין יש טעם שונה וזה תלוי גם בשנת הבציר ואיפה זה גדל, זה לא פשוט להסביר, בעצם אי אפשר להסביר לך ככה, אם אתה רוצה אני ייקח אותך יום אחד לחנות יין ונעשה טעימות מכל סוג ותראה בעצמך, אי אפשר להסביר את זה בעל פה,

יפה, עכשיו שמעון כבר כמעט צחק ממש, אתה מבין שאי אפשר להסביר בעל פה את הטעם של היין, כמו שאי אפשר להסביר בכלל את הנושא של טעם בעל פה, גם גלידה אתה לא יכול להסביר לי מה ההבדל בין גלידה וניל לשוקו, אותו דבר אי אפשר להסביר את הטעם של הלימוד, זה לא משהו שאפשר לדבר עליו בעל פה, צריך פשוט לטעום!

בשלב זה שמעון ממש הפך לנואם, הוא קם ממקומו ודיבר בהתלהבות, אם אתה לא לומד לעומק, ברציפות, ממש נכנס לסרט כמו שאומרים, אתה לעולם לא תבין על מה מדובר, יש פסוק בתנ"ך (שיר השירים פרק ב' פסוק ד') "הביאני אל בית היין" וחז"ל לומדים ממנו שמדובר על התורה, התורה משולה ליין, בשביל להרגיש, לחוות, ליהנות, צריך לטעום, ולטעום זה לא ללמוד פעם בשנה איזה סוגיא קצרה, לטעום זה לשקוע, לצלול, לחיות בתוך זה, רק ככה נהנים.

שמעון עצר בפתאומיות והסתכל במבוכה על עידו, הוא הרגיש לא נעים מההתפרצות הרגשית שלו, זה טבעי כשאתה מדבר על דבר שכל כך חשוב ויקר לך, דבר שאתה מרגיש אותו כל כך חזק,

לימוד הסוגיא הוא 'פאזל' של הרבה חלקים שמתחברים להם לאט לאט עם ההתקדמות והצלילה לעומק הסוגיא, וזה מצריך הכוונה

עידו חזר אל בית המדרש והתיישב בפינה אותה התחיל לחבב, אחרי כמה דקות הוא הרגיש תכונה נמרצת מסביבו, בחורים קמו והתחילו לסדר את המקום סביבם והיה נראה שהם מתכוונים למשהו, עידו הסתכל סביבו במבוכה, הוא לא ידע מה עכשיו, מה עליו לעשות, הוא קם ופנה לצאת מבית המדרש

ממישהו שבדיוק עבר בסמוך שראש הישיבה לא נמצא והוא יהיה רק מחר, איך אני יכול להשיג אותו מחר? הוא שאל את הבחור הנחמד שעצר לידו, פשוט, הוא ענה לו, מחר אחרי השיעור כללי תיגש אליו ותבקש להכנס לדבר איתו והוא יקבע לך זמן, שיעור מה? אה, הצטחק הבחור, אתה חדש בישיבה, מה? שיעור כללי הוא שיעור מראש הישיבה שנמסר לכלל הבחורים בישיבה פעם בשבוע, אחרי השיעור תוכל לגשת.

עידו חזר אל בית המדרש והתיישב בפינה אותה התחיל לחבב, אחרי כמה דקות הוא הרגיש תכונה נמרצת מסביבו, בחורים קמו והתחילו לסדר את המקום סביבם והיה נראה שהם מתכוונים למשהו, עידו הסתכל סביבו במבוכה, הוא לא ידע מה עכשיו, מה עליו לעשות, הוא קם ופנה לצאת מבית המדרש,

ביציאה הוא פגש את חיים שפנה אף הוא לצאת, מה קורה? הוא שאל במבוכה, יש איזה משהו מיוחד היום?

לחיים לקח שניה וחצי כדי להבין, הוא פרץ בצחוק ומיד השתתק, זה לא יפה שאני צוחק, לא אין שום דבר מיוחד, פשוט הולכים להתפלל ערבית,

אה, להתפלל, איך לא חשבת על זה, עידו לא ידע מה לעשות, מהבר מצווה לא הייתי בבית כנסת, אני לא יודע מה עושים, איך מתפללים, מה אומרים ומתי, הוא לחש במבוכה לחיים, אז תעמוד ליד, הציע חיים, אני יגיד לך מה עושים ואיך,

תגיד, שאל עידו, אתה בטוח שאלוקים רוצה שאני יתפלל? לא התפללתי אף פעם, לא נראה לי שזה יפה לבוא פתאום יום אחד ולהתחיל להתפלל, מה זה, לא צריך לעשות שום דבר לפני זה? אולי לבקש רשות ממישהו או משהו כזה?

חיים חייך, לא, לא צריך כלום פשוט תגיד את המילים, בוא עכשיו נתחיל להתפלל ואחר כך נדבר על הכל,

התפילה סחפה את עידו שאפילו שלא ידע כל כך מה ואיך נסחף באווירה המרוממת, ההמיייה השקטה של התפילה והשקט של תפילת העמידה, הרצינות והדבקות, עידו עמד בבית המדרש כולם מתפללים והוא מסתכל לכל הכיוונים ומתמלא בהערצה, פתאום נפל לו האסימון, כולם כאן בחורים צעירים בגילי פחות או יותר, וכולם הגיעו מרקע דומה לשלי, וכולם כאן עברו או העבירו את עצמם תהליך, עבדו והזיעו שקדו ועמלו על משהו שהם מאמינים בו בכל ליבם, אחרת איך יכול להיות שהם וויתרו מעצמם על תענוגות החיים ועל כל מה שהם היו רגילים עד היום ו'ורקו' את עצמם לתוך בית המדרש בהתבטלות מוחלטת לתורה ולתכתיבים שהיא נותנת לחיים שלהם, לא מדובר פה על צדיקים גדולים, אנשים מורמים מעם, אלו בחורים כמוני וכמו מתן וכל החברה, אז מה יש כאן? והם עוד נראים מאושרים כל כך, שלמים עם עצמם כל כך, מה הסוד שלהם? צריך לבדוק את זה פעם, בעצם, חושב עידו, מחר אני אמור לנסות להיכנס לראש הישיבה אולי אני ידבר איתו גם על זה.

זה מתפרץ לי מתוך הנשמה, שתבין עידו, לא לפני הרבה זמן הייתי כמוך, גם אני חששתי מאוד מהדת וכל הדברים האלו, חבר סחב אותי לכאן כמעט בכח, ובאתי לכאן עם רצון להראות לכל הדתיים האלו שהם לא שווים כלום והדת זה סתם שטויות ולא משהו מחייב, חשבת שאתה ינהל כאן וויכוחים בלי סוף ואני חזק בוויכוחים, הייתי בטוח שתוך שבוע מקסימום שבועיים אני לוקח את החבר שלי ואנחנו יוצאים מכאן עם חומר חזק להצחיק את כל החברה בשכונה, אבל כשבאתי לכאן ראש הישיבה לא רצה לדבר איתי על אף נושא, והוא גם הורה לבחורים האחרים לא לדבר איתי על שום דבר, רק ללמוד, גמרא, מוסר, הלכה, וזהו, עבר שבוע שבועיים ולא הייתי צריך שום דבר, לא וויכוחים, לא דיבורים, הבנתי הכל, בעצם לא הייתי צריך להבין כלום, טעמתי את היין ואפשר לומר שהשתכרתי חזק...

עידו חייך ושמעון התיישב חזרה, הוא הרגיש שעידו נבון קצת מההשתכרות שלו וחייך בניסיון להפשיר את האווירה, עידו התרומם מהספסל עליו הוא ישב, זה מעניין, הוא אמר, יותר ממה שאמרת מעניין לראות איך אתה אומר את זה, דיברנו כבר הרבה גם אתמול וגם עכשיו ותמיד היית רגוע, פתאום כשאתה מדבר על הדברים האלו, התורה והלימוד, אתה מתלהב ככה, זה נראה שזה בוער בך, שזה מרגש אותך, זה משהו שעוד לא נתקלתי בו, זה מעניין ממש, הם יצאו מחדר השיעורים ופנו אל בית המדרש,

עידו היה שקוע במחשבות והתיישב בפינה נסתרת, הוא הרגיש שהוא צריך קצת זמן איכות עם עצמו להכיל את כל מה שהוא עובר כאן, זה נחת עליו בבת אחת, עולם שלם שהוא לא הכיר בכלל, עולם שהוא למד אפילו לשנוא ולתעב, ופתאום הוא כאן כבר כמעט יומיים וזה לא, כמעט לא מה שהוא חשב והכיר מהסיפורים, עידו לא ידע מה לעשות עם המידע החדש אותו הוא צבר כאן, הוא חשב על התגובה של מתן, על מה שידברו עליו, הוא כבר לא יכול להמשיך לדבר עם כולם כמו שהוא היה רגיל תמיד, הוא כבר חושב אחרת, עידו הרגיש את זה בוודאות, הוא כבר לא אותו עידו של לפני יומיים, ועכשיו הוא לא יודע מה לעשות, האמת, חשב עידו, זה מוזר שמתן לא התקשר עד עכשיו, הוא בטח יתקשר מתישהו ומה אני עונה לו? איך אני מדבר איתו? מתן יחשוב שנהייתי דתי, עידו הצטמרר רק מלחשוב על זה, הוא ידע מה זה אומר ומה ידברו בשכונה וכל זה... זה לא פעם ראשונה שמישהו מהחברה נהיה דתי והוא הכיר את הנוהל... עידו החליט שהוא חייב לדבר על זה עם מישהו, הוא חייב להתיעץ, אם על כל דבר יש להם תשובות והסברים אז אולי גם למקרה שלו יהיה להם פתרון,

בהחלטה של רגע קם עידו ממקומו ויצא מבית המדרש לכיוון החדר של ראש הישיבה, הוא האדם הכי בוגר וחכם כאן, חשב,

הוא נקש על הדלת וציפה לתשובה שבוששה מלבוא, עידו התאכזב להתעדכן

מדורו של הרב אליעזר (לייזר) רוט

להשתכר מבית היין

כדי שיסכימו לאכול את הגזר היה רבינו מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א משורר פזמון מיוחד, של סדר מסכתות הש"ס...

סיפרה חמותי הרבנית חנה שטינמן ע"ה [בתו הגדולה של רבינו], כי בילדותה היתה הרבנית מבשלת עם הדגים גם חתיכות גזר, אלא שהילדים לא היו אוהבים את הגזר והיו משאירים אותו, רבינו שחס על זה משום בל תשחית החליט לחלק בין כל הילדים את הגזר הנשאר, וכדי שיסכימו לאכול היה משורר פזמון מיוחד, וכל תיבה בו היתה כנגד ילד אחר, ואצל מי שאחזו בתיבה האחרונה הוא אכל את הגזר. ואיזה פזמון שר רבינו? הוא היה שר את סדר מסכתות הש"ס במנגינה מיוחדת, ברכות פאה דמאי כלאים וכו', כשהוא מצביע בכל שם מסכת על ילד אחר, וכשהגיעו לעוקצין מי שהיה אז האצבע כלפיו הוא היה גומר את הגזר...

כיובל שנים אח"כ באחת הפעמים כשהגיעה אליו בתו חמותי ע"ה, הראה לה שסידרו מדבקות של שמות הש"ס על כל כרך, ובטעות הקדימו אחד במקום אחר. חמותי מיד אמרה את הטעות, ורבינו התפלל מנין את יודעת. מיד ענתה לו: וכי איך אשכח את שמות המסכתות שלימדת אותנו מילדות...

שמעתי מרבינו שבילדותו כמש כשעוד לא היה שייך בלימוד המשנה והגמרא, שינן עמו אביו בעל פה את שמות כל המסכתות משניות של הש"ס, וכן את שמות התנ"ך לפי הסדר עם ניגון מיוחד, וכך גם לימד רבינו את ילדיו הגדולים. ובהוסיף רבינו וסיפר, שאביו גם שר לו שמות הפרשיות וכ"ד ספרי הקודש מאז שכבר ידע לדבר, ויש לו מכך טובה גדולה משום שזה הכניס לו חשק התורה, וחשק מקטנות ללמוד הכל.

(מתוך הספר החובות של רבינו)

השואל היה יהודי תלמיד חכם ומרביץ תורה בזכות עצמו, אשר התברך מן השמים בעושר ובנכסים

השאלה שהועלתה על שולחנו של רבינו מרן הגרא"מ שך זיע"א. הנה, לא אחת, כאשר אנו נקלעים למצב של דחק - עורכים אנו את מאזן ההכנסות וההוצאות, ומשום מה, צדה את עינינו דוקא השורה העוסקת בכספים שהפרשנו למטרות צדקה וחסד... יש לנו את ההרגשה כביכול אילו היינו מצמצמים מעט בהוצאות אלו, שכביכול 'אינן הכרחיות' - יתכן שמצבנו לא היה מתדרדר ואנו היינו ממשיכים לצוף על פני המים...

שאלה מעין זו, הונחה על שולחנו של רבינו מרן הגרא"מ שך זיע"א. השואל היה יהודי תלמיד חכם ומרביץ תורה בזכות עצמו, אשר התברך מן השמים בעושר ובנכסים, והשכיל לפזר מנכסיו לצדקה ולתמונה במוסדות תורה וחסד ביד רחבה. דא עקא, שבשלב מסוים התהפך עליו הגלגל, הוא ירד מנכסיו, ועתה ביקש לשאול את רבינו האם יתכן שהצרה אירעה בשל כך שעבר על תקנת חכמים (כתובות ג', ע"א) ופזר יותר מחומש מנכסיו לצדקה...

רבינו האזין לשאלה עד תומה, אולם תשובתו היתה נחרצת: "במקום לתלות את האסון במצוה שנעשתה - מוטב לתלות אותו בדברים אחרים, שכן לא חסרות סיבות העלולות לגרום למזל להשתנות!!..." את דבריו - חזק רבינו בסמכו אותם על דברי הרמב"ם שכתב (פ"י ממתנות עניים, ה"ב): "לעולם אין אדם מעני מן הצדקה ולא היוק נגלל בשביל הצדקה, שנאמר: 'והיה מעשה הצדקה שלום'..."

הרי לנו, כי לעולם, לא יתכן מצב שבו יעני אדם או יפגע מצבו הכלכלי - בשל מעשי צדקה וחסד שעשה בממונו... אנו, כיהודים מאמינים בני מאמינים - יודעים שהעושר כמו העוני הרי הם משמים, ואם עושה האדם בממונו את רצונו של מלך מלכי המלכים - בודאי לא תהיה זו סיבה למנוע ממנו את הפרנסה ביד רחבה מכאן ואילך, אלא לכל היותר להיפך...

כאשר חש אדם כי מזלו חדל מלהאיר לו פנים, עליו להבין כי הדבר אירע למרות מעשי הצדקה והחסד שעשה, או אולי משום שלא עשה כפי שהיה עליו לעשות...

דוקא אם יעשה גם מכאן ואילך יותר מכפי יכולתו, וימשיך לאחוז בדרכי הצדקה והחסד תוך הכרה ברורה כי הקדוש ברוך הוא הינו בעליו של הממונו, ויש להשתמש בו למטרות שרצויות לפניו - הרי שבכך יגדיל את סיכויי לשוב למצבו הראשון, בחסדי שמים אשר ימושך עליו במעשיו הטובים...

(מתוך הספר אורחות חיים)

בהתרגשות גדולה פתח הבן את המכתב - לראות 'צוואה אחרונה' מאביו ז"ל

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: סיפר הגה"ק הסטייפלער ז"ע. מעשה שהיה בצעירותו כשלמד בישיבת נובהרדוק. בשנת תרע"ד נסע לביתו לכמה ימים, בהיותו בעירו נישא אליו יהודי ושאלו למתי ישוב לישיבה, א"ל למחרת היום אשוב לישיבה. מסר לו היהודי מכתב צרור וחתום מכל צדדיו - שימסרנו לבנו הלומד אף הוא בישיבה אדהכי והכי פרצה מלחמת העולם הראשונה ופסקו שיירות מליסע הנה והנה, וכבר לא חזר הסטייפלער לישיבה, וה'מכתב' נשאר שמור בכיסו.

ויהיה אחרי שמונה שנים, ובתוך אלו השנים שבק האב חיים לכל חי, והנה פגש הסטייפלער את הבן הנ"ל מהלך ברחובה של עיר, מיד נישא אליו וסיפר לפניו שיש לו מכתב מאביו המנוח שנלב"ע לפני כשמונה שנים. בהתרגשות גדולה פתח הבן את המכתב - לראות 'צוואה אחרונה' מאביו ז"ל. ומצא כתוב בו 'אל בני יקירי אהובי, מה שלומך.. אחרי דרישת שלומך הטוב, אבקשך זכור ואל תשכח, בחזרתך מהישיבה הביתה, זכור להביא לי משם דגים מלוחים... היה הסטייפלער מסיים ואומר, כיו"ב נראה מי שאינו שם על לב, וכל חייו בעולם הזה עוברים עליו סביבות 'דגים מלוחים' וכיו"ב, וכדי בזיון וקצף... וכמה נתיביי בעומדנו לפני בית דין של מעלה, כשנראה 'עין בעין' שמכל ימי חיינו לא נשאר כי אם 'בקשה אחת' אודות דגים מלוחים... והמשכיל יזדרז לקנות בעודו בהאי עלמא 'קניני נצח', כי לכן נוצרנו. הדברים אמורים גם לענין ימים גבוהים אלו שניתנו לנו כמתנה להעמיד עצמינו על דרך טוב, הבה ניהרר שלא להיות שקועים ב'דגים מלוחים' ותו לא מיד'...

(באר הפרשה במדבר)

"אני הולכת להרחיק את המטגן מהישיבה", איימה הרבנית וביקשה לקבל אודותיו פרטים.

כפר חסידיים, לפני 25 שנה. חדר האוכל של ישיבת 'כנסת חזקיהו' נעול על מסגר וברית. בחור אחד ויחיד נוכח שם, מחלק את הסכום על השולחנות לקראת ארוחת בוקר של מאה. מכין צלחות. כוסות וכו'.

צוות הפועלים במטבח היה עוזב לאחר ניקוי חדר האוכל לאחר ארוחת ערב. הצוות שהגיע בבוקר לא הספיק להכין את השולחנות. כיוון שכן, היה התפקיד מוטל על אחד התלמידים, שאף זכה מצד הישיבה ל'מתן שכרה בצידה' סמלי.

בתום סדר שלישי, ולא לפני, היה מוטל עליו להיכנס לחדר אוכל. לשם כך הפקידו בידי את אחד האוצרות הכי יקרים בעולמו של 'ישיבה-בחור': את מפתח חדר האוכל!... לפני כן הותנה בעמו - בתנאי קודם למעשה והן קודם ללא - שלא יאפשר לבחורים להסתובב במקום, ולעשות שם כבתוך שלהם...

ה'רבנית' בעולמו של כפר חסידיים זה לא שם כינוי אלא שם דבר. הלוא היא מרת חנה עליה השלום, בתו של הגאון רבי חזקיהו יוסף משקובסקי זצ"ל - שעל שמו נקראת הישיבה. עם הגיעה לפרקה נישאה להגאון רבי נח שמעוןובין זצ"ל - ראש הישיבה עוד בתקופתה ב'זכרון יעקב'. לאחר הסתלקותו באייר תשט"ו, נישאה להגאון רבי שמואל דוד ורשב"ק זצ"ל - ראש הישיבה ב'כפר חסידיים'.

היתה חשוכת ילדים ובמשך עשרות שנים גם אלמנה. מה שמילא את יומה, מוחה וליבה, היה ניהול חדר האוכל. הפדנטיות היתה חשובה לה, כך הקפידה שנים ארוכות שבארוחות ישתמשו בכוסות זכוכית ולא בפלסטיק וכדומה. היא גם הקפידה על כללי וסדרי המטבח ומחתה כאשר סטו מהם. אחד הכללים היה - שלבחור שבידו המפתח של המטבח אסור למסור אותו לאף אחד.

לילה אחד זה קרה: ריח של טיגון מכין מטבח הישיבה עלה באפה. לא ברור איך זה התרחש, הלוא ביתה לא היה צמוד למטבח, אך גופא דעובדא הכי הוי. כנראה ערכה במקום 'סיוור לילי' וגילתה עקבות עשן...

תיכף מיהרה לזמן לפנייה את הבחור שאחראי על סידור השולחנות וביקשה לברר מה בדיוק התרחש. לבחור לא היה מושג מה מי מו. אבל היה עוד בחור שהיה בידו מפתח. בחור אחראי שהרבנית מינתה אותו לקפוז מידי פעם ולבדוק שהכל בסדר, שחתולה תועה לא חדרה דרך החלון וכדו'. מיהרה וקראה לו. הממונה הזה כן ידע על הנעשה, אך ממש לא היה אחראי לכך. הוא לא מסר את המפתח, שכן המטגן התגנב דרך פתח אחורי ממנו הכניסו הספקים סחורה. הממונה סירב לשתף פעולה בחקירה.

"אני הולכת להרחיק את המטגן מהישיבה", איימה הרבנית וביקשה לקבל אודותיו פרטים. הבחור שידע פרק ב' הלכות והליכות כפר חסידיים' השיב לה בקול בוטה: "אני יודע מי המטגן אבל זה לשון הרע!"

"מה זאת אומרת? אני צריכה לדעת מי זה!"

"-לשון הרע!"

בלית ברירה אמרה: "טוב, תיגש למשגיח והוא יחליט אם זה לשון הרע אם לא".

אוצרות ויהלומים

**פנינים ממרן ראב"ד
העדה החרדית הגאון
רבי משה שטרנבוך שליט"א**

מאת: הרב יעקב היילר

כשעליתי לארץ הקודש, הפלגתי בספינה עם הרבי מקרעטשניף רבי דוד משה זצ"ל

כשעליתי לארץ הקודש, הפלגתי בספינה עם הרבי מקרעטשניף רבי דוד משה זצ"ל, ושוחחנו ארוכות. יום אחד סיפר לי שעומדת להתקיים הרצאה על הסכנה שבעישון, מפי רופא בכיר שמפליג איתנו. תמתיי מה ראה הרבי לשתפני בזה, הרי אני מעשן, אך הבנתי שרצונו שאשתתף ואשמע. ואכן הרופא שכנע שסיגריות הן סם המוות, ושומר נפשו ירחק מהן.

כעבור כמה שעות ראיתי את הרופא מטייל על הסיפון ומעשן להנאתו...

ניגשתי אליו והבעתי את תמייתי.

ענה בנועם: "אין כאן שום סתיירה. אכן העישון מסוכן ומקצר ימים, בודאות. אבל מצד שני, הרי הניקוטין שבטבק הוא סם מרגיע ומהנה. ובכן, בוחר אני להנות ולקצר ימי".

והבנתי מדוע רצה הרבי שאשתתף בהרצאה...

נוכרתי בדברי הגמרא (סוטה יא ע"א) ששלושה היו באותה עצה [של "הבה נתחכמה לו" (רש"י)], בלעם איוב ויתרו. בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נידון ביסורין, יתרו שברח זכו מבני בניו לשבת בלשכת הגזית.

והנה ודאי שענשו של בלעם שיעץ ראוי שיהיה חמור לאין ערוך מעונשו של איוב ששתק. רואים אנו שעדיפים יסורי איוב על פני המיתה.

בזה לכאורה אין חידוש. החידוש הוא שזו השקפה יהודית. ואילו הגויים, ואפילו רופא בכיר שמרצה על סכנות העישון, מודע להן ומתריע מפניהן מעדיף הנאת שעה על פני תוחלת החיים...

סיפר לי תלמיד חכם מופלג, שלפני שעלה לארץ ישראל נכנס לקבל ברכה מהרוגטשוב, בעל "צפנת פענח".

סיפר לי תלמיד חכם מופלג, שלפני שעלה לארץ ישראל נכנס לקבל ברכה מהרוגטשוב, בעל

"צפנת פענח".

אמר לו הרוגטשובר: "ארץ ישראל קדושה לעולם, אבל לא בכל עת קדושה שווה. בזמן ששומרים על התורה קדושה מרובה, ואם עוברים על מצוותיה מחללים את קדושתה. ככתוב: "ותבואו ותטמאו את ארצי, ונחלתי שמתם לתועבה" (ירמיה ב, ז), וכמו שנאמר: "באו פריצים וחיללוה" (יחזקאל ז, ב).

מאז שבאו החפשיים לארץ ישראל הם פגעו בקדושתה, אבל מאידך גיסא כשלומדים תורה בקדושה בארץ ישראל ומקיימים בה מצוות מקדשים ממש את הארץ. לכן נאמר בקריאת שמע "הארץ הטובה אשר ה' נתן לכם", בלשון הווה, כיון שקדושת הארץ משתנית בכל רגע לפי מעשיהם של היושבים בה. אשרי חלקם של הזוכים לקדש את הארץ במעשיים ומונעים בזה חרון אף ה' מישראל".

וסיים באמרו: "תראה אתה להשתדל להיות בין אלו שמקדשים את ארץ ישראל, ולא בין אלו שמטמאים אותה"...

כשנסעתי לארץ ישראל, עברתי דרך צרפת ונכנסתי אל הגאון הצדיק רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל.

כשנסעתי לארץ ישראל, עברתי דרך צרפת ונכנסתי אל הגאון הצדיק רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל. כשסיפרתי לו שאני נוסע לארץ ישראל, התחלחל ואמר ברתת: "אוי וי! תדע לך שאותו לשון הרע ממש שמדברים באותו ארץ ישראל, ענשו חמור בהרבה! אינו דומה המלכלך פלטיין של מלך, למי שמלכלך מחוץ לפלטיין!

דע לך שהרבה הכנה צריך כדי לנסוע לארץ ישראל. אני איני מרגיש עצמי מוכן לנסוע לארץ ישראל, איך מסוגל אתה לנסוע?!"

רק כשאמרתי שאני כבר בדרכי לארץ ישראל, נאות להסכים ולנסיעתי ולברכני...

ושמעתי שהרב מפוניבז' זצ"ל פנה אל רבי

מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל והציע לו לכהן כראש ישיבת פוניבז'

ושמעתי שהרב מפוניבז' זצ"ל פנה אל רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל והציע לו לעלות לארץ ישראל ולכהן כראש ישיבת פוניבז', וענהו שצריך הכנה רבה למצוה זו ששקולה כנגד התורה כולה, ואינו מרגיש בנפשו שיכול לעלות לארץ ישראל!

ואמר רבי מרדכי, שכל מעלת הדר בארץ ישראל היא דווקא למי שמרגיש ומודע לכך שהוא דר בתוך פלטיין של מלך, ואז הוא 'כמי שיש לו אלוך', משום שהוא מרגיש שאלוקיו נמצא איתו בכל עת, ומתירא לחטוא וללכלך בתוך פלטיינו-ביתו. אבל אם אינו חש בכך, והוא בבחינת מי שאין לו אלוך, לא יחוש במעלת הארץ הקדושה.

ופעם הוצרך המשגיח לסדר דבר מה בתל אביב, והיתה זו תל אביב של לפני שבעים שנה.

כידוע היה המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בשנחאי בתקופת המלחמה, ועבר לארצות הברית לאחריה. הקים שם מחדש את ישיבת מיר ועמד בראשה. לא ארכו הימים, ונמלט. פשוטו כמשמעו, ברח לארץ ישראל. לא יכול היה לשאת את טומאת הארץ.

שאלוהו: איזה עניין יש למשגיח עם טומאת הארץ. הרי אין לו אלא את הדרך ממעונו לישיבה וחזור! ענה: יש שתי דרכים להשתכר. האחת, לשתות יין לשכרה. השניה, לשהות ביקב שספוג אדי יין ומערפל את החושים...

אמריקה היא יקב כזה, שספוג באוירת החומריות והאוויר מורעל בה...

ופעם הוצרך המשגיח לסדר דבר מה בתל אביב, והיתה זו תל אביב של לפני שבעים שנה. נסע במונית בעיניים עצומות, והעיד בעצמו שהנסיעה השפיעה עליו לרעה וארכו לו כמה שבועות כדי לחזור למצבו הרוחני שהיה בו קודם. כי האויר המורעל בטומאה ומשפיע על הנמצא בה!

(מתוך הגדה של פסח 'ויגד משה')

הישתתפות

**גדולתה ועוצמתה
של המתנה
שקיבלנו, מחייב
את היצה"ר
להשקיע מאמץ
רב ותיחכום רב,
כדי שלא יהיה לנו
חיבור אמיתי עם
דף הגמרא.**

יש מילים באידיש שאין להן תרגום מדויק. אחת מהן, ללא ספק, היא המילה 'גישמאק'. ה'גישמאק' הזה, או אם תרצו, ה'מתיקות התורה' הוא אחד מהתבלינים החשובים והכרחיים ביותר להצלחה בתורה. אם ברצוננו לנתב את עצמינו לחיי תורה ובעיקר לאהבת תורה, עלינו להקנות בעצמנו בראש ובראשונה את ה'גישמאק' בלימוד. לקנות את ההרגשה המיוחדת הזאת, באמצעותה נהנה מכל רגע יקר של לימוד תורה, להתגעגע ללימוד, להתבשם ממנו ולהרגיש את מתיקות ועריבות התורה ברמה גבוהה. ניתן לומר כי הלימוד עם 'מתיקות', ללימוד בלעדיו, הוא הבדל של שמים וארץ.

בעולם הישיבות, כידוע, מקדישים את רוב ככל סדר היום ללימוד הגמרא, בעיון ובבקיאות. ברור אפוא שכדי שנוכל להתמיד בלימוד הגמרא, שומה עלינו לקנות בקנין נפשי את הכלים וההרגשים שיאפשרו לנו למצוא טעם בלימוד, כדי שהעיסוק בתורה ימשוך אותנו, כדי שח"ו לא נאבד עניין לאחר שעות או אפילו פחות מכך.. של לימוד רצוף.

אם נשאל את עצמינו, בני ישיבה החובשים את ספסלי בית המדרש מבוקר ועד ערב, וננסה לברר בתוככי תוכינו מה הוא המנוע העיקרי שגורם לנו לשבת במשך כל היום על

**תורת
ה'גישמאק'**

דרכים, עצות, רעיונות
ותובנות, להצלחה בלימוד
התורה הקדושה

מחנה: ז'בנב בורס

חתיקות

יד הגמרא, ולעסוק בה בעיון ובריכוז מירבי, כמובן שהסיבה הראשונה תהיה כי כך ציונה אותנו ה' יתברך, שלימוד התורה הוא היעד שאליו צריך כל בחור ירא שמים לשים את מגמת פניו ולכוון את צעדיו עלי אדמות.

אמנם עיון וחפוש פנימי יגלה לנו לא פעם, שלמדנו בת"ת, ולאחר מכן בישיבה, בלימוד שגם נועד להשיג מטרות חיצוניות.

פעם מתבצע הלימוד מתוך רצון להצליח בלימודים ובחברה, פעם הוא נועד לאפשר לנו לשרוד בהיכלי התורה עד לנישואינו בשעה טובה ומוצלחת, ופעם אנו מתאמצים מאד ללמוד כדי לשמח את אבא ואמא, סבא וסבתא...

נכון אמנם, שלימוד תורה מכל מטרות שהיא, גדול הוא וחשוב לאין ערוך, וכבר הורו לנו חז"ל 'לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה'. אך כל עוד הלימוד נעשה מסיבות חיצוניות, שאינן נובעות מתוככי לבבו ונפשו של הלומד, אלא מתוך מטרה להרוויח רווחים או למנוע נזקים, אל לנו לצפות מעצמנו להתמיד ולהמית את עצמנו באוהלה של תורה, לאורך ימים ושנים. אומללים הם הבחורים הללו, לוקים הם בכפליים.

פעם אחת כש'שרפו' כביכול את מיטב שנותיהם בביצוע משימה מכבידה שאינה לרוחם, ופעם שניה בכך שהם החמיצו את ההזדמנות להנות מהמתנה הנפלאה ביותר שהעניק הקדוש ברוך הוא לעם ישראל.

הגדרתם של דברי התורה כ'מתוקים מדבש ונופת צופים', נשמעת להם כגומא בעלמא, התיאורים על יהודים השמחים עם התורה ונהנים מכל רגע של לימוד התורה - נשמעת באוזניהם כסיפורי אגדות שאין בינם ובין המציאות כל קשר. כן, נכון. אמרו לנו שהתורה מתוקה היא ללומדיה.

סיפרו לנו כמה נחמד ונעים לעסוק בתורה שעות ארוכות ברציפות. שכנעו אותם, או לפחות ניסו לשכנע.

הם שמעו סיפורים על גדולי ישראל בכל הדורות, ואפילו עשו להם מבצעים של לימוד 'רצופות' בימי השובב"ם, בחודש אלול או בשלהי זמן חורף.

אבל לפעמים עדיין לא טעמנו את מתיקות ועריבות התורה.

לא קיבלנו מספיק את ההזדמנות לחוש להרגיש את ה'מתיקות' וה'גישמאק' המיוחד הזה.

סיפקו לנו תיאור נפלא, אך דומה הוא לתיאור של נוף מרהיב באוזניו של סומא שאינו יכול לראותו ולהבין מה הוא היופי המיוחד בנוף הספציפי הזה, שכן עצים, נחלים וסלעים אפשר למצוא כמעט בכל מקום.

מטרת הקובץ שהוציא ארגון 'אחינו' היא להעניק כלים, דרכם נוכל לחוש את ההנאה והאושר שבעסק התורה בעצמנו, להאהיב על עצמנו את לימוד התורה, לטעום מצוף נועם חתיקות ונעימות התורה.

במדור זה ננסה למנות בקצרה, כמה וכמה דרכים ועצות מעשיות, כיצד להצליח ולזכות בכך.

הדברים שנכתבו כאן באו מתוך נסיון של רבים, שאכן הצליחו.

כמובן שאם יש בידכם עצות טובות נוספות, נשמח גם אנחנו לשמוע.

בתקווה ובתפילה שיהיו הדברים לתועלת, ושתראו רוב ברכה והצלחה בעבודתכם, עבודת ה' ית"ש, לעשות נחת רוח ליוצרנו ברוך הוא ולעסוק בדברי תורתו הקדושה.

גדולתה ועוצמתה של המתנה שקיבלנו, מחייב את היצה"ר להשקיע מאמץ רב ותיחכום רב, כדי שלא יהיה לנו חיבור אמיתי עם דף הגמרא.

לשם יחוד..

כשהמשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוויןשטיין זצ"ל מסר בישיבה את שיחתו וחביא מדרש מרטיט, מרן הגרא"מ שך זצ"ל אמר למחרת, שלא הצליח לתת תנומה לעפעפיו כל אותו הלילה.

שימו לב לדברי המדרש:

משל למלך שהיתה לו בת יחידה, ובא אחד מן המלכים ונטלה.

ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו.

אמר לו: בתי שנתתי לך יחידית היא. לפרוש ממנה איני יכול. לומר לך אל תטלה איני יכול. לפי שאשתך היא.

אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיתון אחד עשה לי שאגור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי.

כך אמר הקב"ה לישראל:

נתתי לכם את התורה, לפרוש ממנה איני יכול.

לומר לכם אל תטלוה איני יכול.

אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו.

(שמות רבה פרשה ל"ג).

דברי המדרש המרטיטים האלה לא נתנו למרן הגרא"מ שך זצ"ל לתת תנומה לעפעפיו כל אותו הלילה.

דברי המדרש, "לפרוש ממנה איני יכול", לא אפשרו לו לישון.

הקב"ה בכבודו אומר, שאינו יכול לפרוש מהתורה הקדושה, משוש שעשועיו ויקרת רוחו, אז איך יתכן שאנו יכולים לפרוש ולו מעט ממנה!?

מדוע ישנם לא מעטים, שכל הפרעה קלה יכולה להוציאם משיווי המשקל?

מדוע כל אירוע קטן מצליח להפריע לנו ברציפות הלימוד?

התשובה מאוד פשוטה.

גדולתה ועוצמתה של המתנה שקיבלנו, מחייב את היצה"ר להשקיע מאמץ רב ותיחכום רב, כדי שלא יהיה לנו חיבור אמיתי עם דף הגמרא.

הבה נתחכמה לו..

אז לפני שמתחילים, רגע לפני שאתה פותח את הגמרא, אנחנו חייבים להתבונן מעט, כדי שנבין מה עומד לפנינו:

הקב"ה בורא כל העולמות, יוצר כל החכמה האין-סופית של הבריאה ושוכניה, יוצר אור ובורא חושך, השמים וכל צבאם, ההרים הרמים, כל בעלי החיים על כל מורכבותם, ש"עשה, עושה ויעשה את כל המעשים".

בורא כל העולמות, בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו הקדושה, שהיא מכתבו, אש שחורה על גבי אש לבנה. ומהו רצונו יתברך מאיתנו?

לא יאומן כי יוספר, אבל היוצר והממציא של כל הבריאה וחכמתה, יתברך ויתעלה עד אין קץ, ממש משתוקק ומתאוה שנשב עם החברותא שלנו ונברר את פירושו המשנה בבבא מציעא, "אלו מציאות שלו ואלו חייב להכריז". והוא יתברך, וכל פמליא דיליה, אומרים

אתה תבונה

"חזו חזו בני חביבי" על כך שאנו יושבים ומתעמקים בגמרא ש"המוציא מחבירו עליו הראיה".

הקב"ה בכבודו ובעצמו, כפי שהרחיב רשב"י ז"ע, א בזה"ק, מתענג ממך, העמל בתורתו, בחמדת שעשועיו.

כשתדע ותפנים, עד כמה חשוב ויקר לנותן התורה יתברך, שאתה עצמך תלמד את תורתו הקדושה. שחז"ל אמרו ש"תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם ישב הקב"ה ודרש וחקר וצרף ובחן את כל דברי התורה" (תנא דבי אליהו זוטא פרק י), שבכל לימוד של כל מילה בתורה והתעמקות בה מקיימים את המצוה הגדולה מכל, עליה אנו אומרים בכל בוקר "ותלמוד תורה כנגד כולם", הרי ממילא כל היחס שלך אל לימודך ישתנה לחלוטין.

כעת, בכל שעת לימוד שלך, אתה בונה עולמות.

אם נחוש בלימוד התורה, שאנו עסוקים כעת בעשייה של רצונו יתברך, שנתן לנו את תורתו הקדושה. אם נבין ונרגיש, שאנו עסוקים כאן בחיבור להכמה הרחנית האדירה והמופלאה ביותר שיכולים לעלות על הדעת. והוא יתברך, רוצה ומשתוקק שנלמד, שנעמול בתורה, ונעשה את רצונו בקיום תורתו ומצוותיו.

אם נקדיש זמן להתבוננות שהקב"ה, יוצר הכל, שמח שמחה שאין כמוה, בלימוד של כל מילה ומילה בתורתו הקדושה, כפי שהורחבה היריעה בדברי חז"ל הקדושים על גודל השמחה של השכינה הקדושה, בכל עמל והנהגה ב'מכתב האלוקים', על כל חידוש וחידוש שנחדש בתורתו, הרי ממילא ניהפך לאנשי מעלה אמיתיים, הרוצים והמשתוקקים באמת להתחבר, עוד ועוד ועוד, אל יוצרנו ברוך הוא, תורתו, חוקיו ומצוותיו. כשנפנים, שהבורא יתברך, מאזין ומקשיב כעת וקושר כתרים לכל מילה ומילה בתורה שאנו לומדים, והנה הצלחנו לגרום לבורא יתברך לקורת רוח בעיסוק בתורתו, עיסוק בהגינותיו של היצר ב"ה, והוא דבוק אלינו באהבתו אותנו ובחשקתו בכל מילה ומילה, כל תג ותג בתורה שאנו לומדים.

אם כך, הלא מילתא דפשיטא היא, שאין גבול לגודל השמחה וההשתוקקות, הצריכה להיות מנת חלקנו, בבואנו לעשות רצונו.

וכאשר גדולי עולם כה'אור החיים' הקדוש ז"ע הרגישו, וגם כתבו, ביטויי השתוקקות כה מופלאים ליוצרים ברוך הוא ועסק תורתו, כמו "דביקות, נעימות, עריבות, ידידות, חביבות, חשיקות, מתיקות", הרי מה

טבעי וברור הוא שכך חשו הם בקביעות. וכשיהודי מורם מעם, כמו רבינו החזו"א ז"ע, מרגיש בכל נימי רוחו ונפשו שהבורא יתברך שמו, מביט אל כל רגע של לימוד תורה שלנו, אין כלל מקום להתפלא מדוע החזו"א הרגיש שבשעה של לימוד, ועוד שעה ועוד שעה, ועוד שעותיים ועוד שלוש, הוא מתעלה ומתרומם, נוסק אל שמים ומרגיש תחושות של שכרון חושים.

כשתעצום את עיניך לדקה אחת לפני סדר א', ותעביר בעיני רוחך את בורא העולם עצמו יושב וכותב את התורה, לפני שהעולם בכלל נברא, מעבירה למשה רבינו אבי הנביאים בהר סיני. כשתנסה לצייר לעצמך את כל אותם דמויות הוד, התנאים והאמוראים הקדושים, שהקטן שבהם יכול היה להחיות מתים בהבל פיו או להפוך אדם בהסתכלות אחת לגל של עצמות.

כשתקרא בכל ספרי קדמונינו על מעלת הלימוד, ההעמקה, הרוממות והשינוי האדיר שהתורה יכולה לחולל בנפשך ובנפשות כל בראי עולם, השמים והארץ והעולמות העליונים. כיצד כל מילה בגמרא ובביאורי הראשונים מדוקדקת, מחושבת ומדוייקת, הרי ממילא תתחבר יותר, תתאוה, תאהב. לא תיתן לכל הפרעה קלה "לסלק את הקב"ה מוכך". לפתע תתמלא בגאווה עצומה על כך שהקב"ה רוצה, ממש כאן ועכשיו, לשמוע אותך מנגן את מנגינת הגמרא, מתעמק, מקשה ומתריץ, מבין, מסכם וחוזר, והנה - לא תוכל להתנתק...

כי כשבן ישיבה מתקדם לעבר מטרת בריאתו, מוציא את הכוחות האדירים ומגיע לתחושות המיוחדות שלמענם נוצר, שיחיה בהם ויתענג על אלוהיו ועל נשמתו הגדולה, ממילא הוא בז להנאות החולפות, הרגיעות והסתמיות.

התבוננות

מה שדרוש מאיתנו הוא רק קצת 'התבוננות' על התבוננות קצרה, בת דקה אחת, לפני הלימוד, על נותן התורה, ממוציא ויוצר הכל, עד כמה מאושר הוא מלימודו ועד כמה אנו יכולים לעשות לו קורת רוח אדירה, ברגע זה, בסדר הלימוד הבא - נרומם את כל שעות הלימוד הבאות שלנו.

ואפילו נקדיש 10 שניות לומר ברצינות: "הריני מקיים כעת מצוות עשה של תלמוד תורה, לעשות נחת רוח לבורא", והנה, כל היחס שלנו ללימוד יראה אחרת. בדוק ומנוסה.

דברי ימות העולם

גזור ושמור

תאורעות

מאורע	שנה	אלף
בריאת העולם	1	1
המבול	1656	2
דור הפלגה	1996	
ברית בין הבתרים	2018	3
עקידת יצחק	2085	
ירידת יעקב ובניו למצרים	2238	
יציאת מצרים	2448	
מתן תורה	2448	
כניסת ישראל לארץ	2488	
בנין הבית הראשון	2928	4
גלות יהויכין	3327	
חורבן הבית הראשון וגלות בבל	3338	
נס פורים	3405	
בנין הבית השני	3408	
עליית עזרא לארץ ישראל	3413	
נס חנוכה	3622	
חורבן בית שני	3828	
השלמת חיבור המשנה	3988	
סיום התלמוד הירושלמי	4128	
חתימת התלמוד הבבלי	4260	5
חיבור ספר הרמב"ם	4948	
מסע הצלב הראשון	4856	
מסע הצלב השני	4907	
מסע הצלב השלישי	4949	
שריפת התלמוד בצרפת	5011	
גירוש אנגליה	5050	6
חיבור ספר הטורים	5100	
גירוש צרפת	5154	
הדפסת הספר היהודי הראשון	5230	
גירוש ספרד	5252	
חיבור השולחן ערוך	5323	
גזירות ת"ח ות"ט	5408-9	
תחילת תנועת החסידות	5494	
הקמת אם הישיבות בוואלאז'ין	5563	
תחילת תנועת המוסר	5609	
מלחמת העולם הראשונה	5684-5688	
מלחמת העולם השנייה	5699-5705	